

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2,40

Namărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare ziar
20 fileri.
Manuscripte nu să inapoză.

Premenirea.

De Sever Bocu.

Arad, 25 Decembrie.

În campania dusă cu atâta selbătăcie împotriva ziarului nostru se repetă mereu acuza, cu intenție foarte străvezie, că noi ni-am fi răsvrătit împotriva comitetului național, că nu i-am recunoaște autoritatea, că nu l'am admite ca organ legal al partidului național român. Trebuie să protestăm în mod categoric împotriva acestei acuzații. Scriserile noastre nu pot fi în nici un caz restălmăcite în acest sens. În toate vremurile am susținut sus și tare că singurul organ reprezentativ al poporului român de aici este comitetul său național. În tot decursul tratativelor de pace cu guvernul n'am încetat a accentua acest lucru. Și mărturisim și azi, după atâtea lovituri nemeritate ce ni-se dau, sub afișajul comitetului național, că nu recunoaștem alt for autoritar în viața noastră politică decât comitetul național. De aici pornesc toate năzuințele noastre de-a lămurii și convinge comitetul național, că direcția în care-l lărase unii membri, orbiți de patimă și de ură, este nefastă pentru partid și pentru cauza națională. Nu este numai chestiunea „Tribunei”, este o chestiune de înaltă dreptate și moralitate cauza ce apărăm. (Căci încă odată, nu suntem în ofensivă, ci în defensivă. N'am atacat niciodată comitetul național, am pus cel mult în discuție idei și oameni, în marginile critice permise, cum o dovedește aceasta „Insemnările unui trecător” în cari se află întrunite articolele dlui Octavian Goga și cum o pot dovedi toate articolele „Autorului Părerilor Libere”, pe cari le vom scoate de asemenea curînd în broșură, singurele articole de critică scrise în ziarul nostru înainte de izbucnirea scandalului dela Vas, dela care își iau origina lor stările de azi.

Se va dovedi pe deplin din aceste articole, că motivele adevărate ale atacurilor îndreptate contra ziarului nostru nu erau aceste articole de critică justă ori nejustă, ce s'au publicat, ci intrigile locale din Arad, consecuența și sistematica penejire a ziarului și a oamenilor din jurul acestui ziar, care dela moartea lui Russu Șirianu, nu mai avea un contact direct cu comitetul național, și toate intențiile, toate pornirile sale, puteau fi cu succes răstălmăcite și întortochiate de oamenii interesați. E posibil, chiar probabil că din lipsa acestor legături directe și nemijlocite să se fi făcut chiar aievea greșeli la ziar, greșeli de interpretare a intențiilor comitetului, pe cari ziarul n'a avut posibilitatea a le cunoaște, greșeli cari puteau fi în urmă exploatate în detrimentul bunei noastre creștințe.

E greșit deci pusă teza de d. Dr. Aurel Vlad ca o incriminare, că gruparea dela „Tribuna” a fost dela

început o grupare independentă, care nu odată și-a impus voința sa conducerii din partid și care la toate ocaziile își avea direcția sa opusă vederilor exprimate de conducerea oficioasă și aprobată de imensa majoritate a poporului nostru”.

Greșit, fiindcă nu numai „Tribuna” este o grupare independentă, ci mult puțin ori ce ziar înseamnă și o grupare independentă, prin diferențiere le oameni, cari pot dobândi un fel deosebit de a vedea, dela cari pot emana curente nouă de idei pe cari e numai firesc să dorească a și-le și validita. Iată de pildă „Gazeta Transilvaniei” în noua sa formă de azi. În ce se deosebește de „Tribuna”? Are aceeași organizație, aproape copiată după organizația atât de mult în van batjocorită a „Tribunii”, Cinci inși, cinci membri ai partidului național, alcătuiesc o comandită sub firma Braniște et Comp. (Nichin et Comp.) și se fac stăpâni asupra ziarului, care până aci era posesiunea unui singur om. Așa e și „Tribuna”, cu deosebire că comanditarii „Tribunei” au închinat aceasta avere drept avere națională, în vremece comanditarii din Brașov, dacă nu ne înșelăm, au primit „Gazeta” ca proprietate a lor privată. Au și la aceasta drept, căci dacă pot înființa și susține ziare particularii, nu li-se poate tăgădui acest drept unor asociați. Prin urmare baza de drept morală și legală, a noii întreprinderi ziaristice din Brașov este aceeași ca și a „Tribunei”. Este vorba deci de o nouă grupare independentă de oameni și precum vom vedea chiar de idei, care-și ia locul în partidul nostru național. Iată cum își anunță însuși ziarul programul său: „Dar în același timp declarăm, că ne vom susține independența (o nouă „Independentă”! N. R.) și ne vom folosi de critică justă, cinstită și binevoitoare, de câte ori va fi lipsă, descoperind eventualele greșeli sau întrelăsări și vom stărui pentru îndreptarea sau delăturarea lor”. Iar în al doilea articol, prim-colaboratorul d. Dr. V. Moldovan, fixează precis deosebirea de idei a noii grupări independente din Brașov când spune clar și precis:

„Cari sunt ideile politice și fundamentale ale „Gazetei Transilvaniei”?

Prima și fundamentală idee e un conservatism sănătos și cuminte”.

Și în alt loc:

„...Ei bine, în unitatea politică a partidului național român „Gazeta Transilvaniei” a reprezentat în totdeauna aripa dreaptă a elementelor mai conservatoare atât în urma etății, cât și mai ales în urma educației și ocupației lor”.

Noul ziar din Brașov se anunță deci într'un mod destul de clar și explicit ca o grupare independentă, care va reprezenta aripa dreaptă a elementelor și ideilor conservatoare în partid. N'avem nimic de obiectat și nu vom găsi decât firească năzuința noii grupări de a căuta să-și im-

puie credințele sale conducerii oficioase, cum zice d. Vlad, a partidului. .

Dar dacă gruparea din Brașov se anunță, ca o nouă grupare independentă, atunci când comitetul național n'a isbutit încă să stărpească gruparea independentă din Arad, nu însemnează ea oare totodată și o nouă primejdie pentru unitatea și solidaritatea partidului? Desigur că nu, căci nu în grupările cari se înmulțesc zace primejdia pentru solidaritatea și unitatea partidului, dimpotrivă ori ce grupare nouă, răspunzând la nevoi noi, la idei noi cari răsar pe urma vieții mai intense și complicate a vieții noastre politice care progresează și ea, contribuie la întărirea lui, primejdia lor rezidă în raportul dintre ele care poate fi turburat și ajuns în dezechilibru, producând atunci perturbațiuni mai mici ori mai mari în viața internă a partidului. Aici intervine arta de a conduce un partid. În menținerea acestui echilibru, care-i revine neapărat conducerii, zace puterea magică a unității și solidarității partidului. .

Cum a putut ajunge gruparea din jurul „Tribunei” în gravul conflict de azi cu comitetul național? Prin încercarea de a se strivi această grupare, prin închiderea pe cât e cu putință a ușelor comitetului pentru reprezentanții ei. În comitetul național din partea ziarului „Tribuna” se afla singur d. Oncu, care fusese ani întregi pe acea vreme bolnav, iar gruparea nouă care se strînse în jurul dlui Goga, îndată la ivirea dsale în viața politică și-și alesese de ziar tot „Tribuna”, era reprezentată numai prin șeful ei, prin d. Goga, care lipsea asemenea în străinătate. Terenul era nu se poate mai prielnic deci pentru triumful intrigei. „Tribuna” avea numai acuzatori, apărător pe nimeni.

Și când d. Goga, care se afla în Paris, află deodată despre intenția comitetului de a decapita „Tribuna”, pentru articolele sale și ale Autorului Părerilor Libere, care era d. Chendi, firește că nu-i rămânea decât să-și trimită și el dimisia, ca cel puțin hotărîrea împotriva și a sa, să nu se aducă oarecumva și cu consimțământul său. Comitetul era curățit acum de „tribuniști”, doar d. Oncu, mai încerca zadarnic să ție pieptul cu intriga care biruise pe toată linia și care urmărea scopul de a lua „Tribuna” din mâna celor ce o făcuseră și a i-o da dlui Goldiș, pe titlul de drept că proprietarii ei o declaraseră avere națională și prin urmare comitetul e stăpân să o conducă prin oamenii în cari are el încredere, căci actualii conducători timbrați de „mangriști” nu mai prezintau suficientă încredere.

În această ciocnire nenorocită de interese, împrejurările trebuiau să mă scoată fatal pe mine, prin situația ce ocupam la „Tribuna”, după moartea regretatului meu prieten Ioan Russu-Șirianu. Intriga locală, voia cu ori ce preț să scoată ziarul

din mâinile adevăraților proprietari, a dlor Oncu, Ciorogar. Spre acest scop a ținut mai întâi să împiedece accesul meu în comitetul național, în urma căruia s'a pus la cale cunoscuta campanie împotriva mea prin dnii Vaida, Vlad și Bontescu, cu autorii adevărați în umbră dnii Vasile Goldiș, Ioan Suciș și Ștefan C. Pop. Nedumerit de goana sălbatecă ce se pornise împotriva mea d. Goldiș mă asigură, că domniile amintite n'au nimic împotriva mea personal, ci numai împotriva dlui Oncu și Ciorogar, de cari să mă lapăd și să mă duc cu dansul la Budapesta, ca să aranjăm lucrurile. Mi-se cerea cu alte cuvinte, să mă angajez și eu la acțiunea de distrugere a dlor Oncu și Ciorogar, amicii și tovarășii mei, ca să scoatem „Tribuna” din mâinile lor și să o punem într'ale dlui Goldiș. N'am stat firește nici pe un moment pe gânduri asupra hotărârii mele pe care mi-o dicta nu numai cinstea ci și convingerile politice, căci eu, deși trăiesc în Arad și cunosc bine oamenii, n'am ajuns la convingerea dlui Vlad că dnii Goldiș, Suciș și Pop, ar fi mai buni români, ori aderenți mai sinceri ai partidului național, ca dnii Oncu și Ciorogar.

Gruparea „Tribunei” izgonită astfel din comitet și timbrată de trădătoare și-a apelat cauza sa dela comitetul rău informat la opinia publică mai bine informată, căci în politică nu cunosc decât două tribunale: opinia publică de azi, cu drept de apel la opinia publică de mâine; în afară de aceste tribunale nu e nici unul, carierele politice nu se desființează prin hotărâri, astfel de hotărâri pot cel mult proba că cu partizani fanatici și cu oameni cari și-se închină ori tac, firea omenească poate duce la acea beție a puterii, la acea rătăcire a măririlor, care te face să te crezi impecabil și să zdrobești pe ori cine se încearcă să-ți stea în cale.

O putea face aceasta d. Vaida cu mine, un gazetar, care nu am sprijinul nimănui, gazetar pe cari în broșura sa d. Vaida ne

înfățișează ca simple slugi, cari n'au convingeri, pe care Ciorogar ne dă când îi place afară, dar, nu o putea face cu d. Goga, căci deh, ori cât de mult apreciez eu talentul dlui Vaida, dela dsa, să nu fie cu supărare, până la d. Octavian Goga, providența a pus totuși oare-care resgandire. Eu știu că ori cine face parte dintr'un partid trebuie să se supună disciplinei; dar tot așa de adevărat e că a te supune disciplinei, este a face un sacrificiu, sacrificiul propriei tale individualități, și că nimeni nu poate face acest sacrificiu, atunci când nu e vorba de principii.

Eu iscălesc în mare parte vederile dlui Aurel C. Popovici din cele două articole ale d-sale asupra „Disciplinei de partid”. Dacă cineva e nemulțumit cu cele ce se petrec în partidul său, caută să îndrepteze lucruri de asemenea natură în ședințe de ale comitetului executiv, spune Dsa. Așa este, și sunt sigur că dacă gruparea „Tribunei” înțelegând sub ea și gruparea dlui Goga, avea un număr corespunzător de reprezentanți în sinul comitetului, criza era exclusă să se producă. Erau poate frământări interne în sinul comitetului, căci ivirea unei personalități puternice cum era a domnului Octavian Goga, se face cam totdeauna cu oare-cari sguduiri — cel ce a revoluționat literatura românească în Ardeal trebuia să provoace o mișcare similară și în concepțiile politice — dar acestea se potoleau și sfârșiau prin restabilirea echilibrului real de forțe a căror expresiune trebuie să fie comitetul național. Suprimată însă gruparea din comitet, avea să vorbească cu atât mai violent în afară, iar pe de altă parte comitetul, care nu mai avea protivnici, avea să se dedeie la simple acte de volnicii. Eu cred că d. Aurel Popovici, care este neapărat un cugetător politic, numai în lipsa de cunoștință exactă a împrejurărilor și a oamenilor cari sunt în joc, ajunge cu cunoscuta dsale patimă, să dea atât de orbș concur-

sul său unei acțiuni, care continuată în lăul de pân' aci, nu poate avea alte șanse decât a sparge într'adevăr partidul național și a înfierbânta urile la paroxism. Lăminat în punctul acesta, cred că d. Popovici va reveni să-și dea concursul său peșios la restabilirea păcii și a solidarității partid, pe care nu o dorește domnia sa decât cu adevărat decât noi.

Nu văd putința unei alte soluții decât-mi dă d. Popovici voe să manifeste eu o părere — *decât în reîntrarea dlui Goga, cu un număr corespunzător din arși săi în comitetul național*. Trebuie să știe numai decât că între aceștia mă exclud mine. Este mica contribuție ce o pot aduce eu păcii și pe care o aduc cu plăcere. Se găsi poate între colegii mei din redacție vre-unul vrednic, care să poată fi întreaga știa pentru intermedierea directă între ziar și comitet. Dar nu înțeleg, ca din gardă de tineri de talent pe care o văd în jurul dlui Goga, să nu poată fi aleși zece cincisprezece inși (în comitet sunt azi v. 40) pentru a intra în comitetul național. Popovici s'ar înșela foarte mult, dacă crede, că ar fi mic folosul ce ar rezulta din această intrare a tinerilor de valoare în comitet, fără ca în schimb să prezinta acest lucru pentru nimeni vre-un neajuns. Ar trebui să cunoască cine sunt acei tineri necunoscuți, pe cari de altfel nu vreau să-i ating, cari ar putea însă fi înlocuiți, și poate nici de aceasta n'ar fi nevoie, căci cari alături, ar putea să stea acei reprezentanți ai tinerei noastre generații, în mijlocul numărului mai ales de advoați ar aduce o notă nouă, *nota culturalei noastre românești*, notă ce mai ales în urmă a căpătat o formulare nouă în conștința acestei generații. Ar fi o infuziune de sânge nou și proaspăt, această *premenire* care ar reînoui tinerețea comitetului național. De aci a pornit nenorocita acțiune de *premenire*, în care de altfel n'am avut un rol, *premenire* răstălmăcită și per-

Un capo-d'operă al teatrului Chinez.

Povestea Luth-ului*).

După L. Charpentier.

De Vasile Savel.

Toate literaturile au în istoria lor, opere culminate sau cel puțin tipice, care revelează într'un grad foarte înalt caracterul unei epoci, a unei rase, sau a unui geniu singuratic și precursor, dar îndeosebi, original și puternic. Astfel China, în desirul secolilor sau mai de grabă al *ciclorilor*, cel mai lung drum pe care l-a parcurs vre-odată vre-un popor, a consacrat dintre nenumăratele producțiuni ale literaturii sale, un roman, *San-Kue-tchi* sau *Povestea celor trei regate* și o dramă *Pi-pa-ki* sau *Povestea Luth-ului*.

Povestea Luth-ului e scrisă de Kao-tong-kia, care a trăit în secolul XIV și XV ale erei noastre. Opera a fost reprezentată la Peking, în 1904, și

*) Publicăm în rezumat, fără, nici un comentariu, subiectul minunatei drame chineze *Pi-pa-ki*, scrisă în 1404. Fantazia și imaginația autorului sunt într'adevăr extraordinare. Atragem atenția cititorilor asupra capitoului IX, unul din cele mai frumoase ca imaginație, și n'ar fi deloc exclusă probabilitatea că marele *Maelerlinck* în *Pasărea albastră* s'a se fi lăsat influențat, cel puțin în geneza lucrării sale, *Pi-pa-ki*, fiind cunoscută în Franța de aproape 20 de ani. În afară de aceasta, lucrarea e interesantă, dat fiind și mișcarea revoluționară din China din zilele noastre, deoarece ne face să cunoaștem în deaproape sufletul acestui mare popor — cunoscut mai mult din legende departe de adevăr — premergătorul civilizației noastre. V. S.

a fost adesea denumită prin perifriza: *drama care a stors atâtea lacrimi*. La început n'a obținut decât un slab succes; dar încurând, un admirator al lui Kao-tong-kia, savantul și talentatul critic Maotseu, i-a făcut câteva schimbări și de atunci a început succesul, care ține și azi.

Actualele ediții ale lui *Pi-pa-ki* n'au mai puțin de paisprezece prefete, dintre care una, din anul 1704, al erei noastre, este cu totul ciudată. Se începe o discuție între un editor și un librar tânăr: în aceasta e ceva socratic. Studentul întreabă și din răspunsurile editorului reese felul cum s'a născut opera, valoarea ei morală, valoarea ei estetică și literară. Și din aceasta se vede, cum critica a fost o artă, o știință iubită de Chinezii. Se pare că spiritul rasei acesteia a avut mai multă precizie altădată decât acum, căci iată cum definea geniul, editorul, de acum două secole: „Geniul își are izvorul în natură; el se dezvoltă și se modifică prin pasiuni; se alipește de rituri, de justiție și în teama de a se îndepărta, nu merge nici doată fără călăuză și la întâmplare”. Nu confirm toate punctele acestei definiții. Dar ce spuneti de această reflexie? „e de observat că cei mai mari scriitori din antichitate au fost toți nenorociți... dacă se poate spune că un om care cade în sărăcie, fără să-și peardă geniul, ar fi într'adevăr nenorocit”.

Prefața dialogată descrie și impresia profundă pe care o produce drama asupra spectatorilor. „Când actorii încep să recite scenele foamei și ale despărțirii, scena așa de patetică și de înduioșătoare în care Tsai-Yong imploră mila împăratului în palatul lui, acelea în care Ciau-u-niang își vinde părul ca să cumpere un sicriu și adună pământ ca să ridice un mormânt, atunci, printre

toți spectatorii, proprietari, matrone, tineri, stori, măcelari, bătrini venerabili, nu vezi un mâncar, care să n'aibă ochii roși și căruia să ardă urechile. Lacrimi eurg pe obraji, toate fețele sunt consternate; nu mai auzi decât suspine, plângeri, plângeri, strigăte, și acestea țin până la sfârșitul reprezentației”.

Comentarii ne spun că Kao-tong-kia a scris *pa-ki* ca să împace cu părinții și cu soția lui unul din prietenii săi, Wang-ssé, care frecventa pe cei mai celebri scriitori din timpul lui. Că care ar fi fost scopul inițial al operei se transformă până ce deveni drama cea mai populară și cea mai literară în acelaș timp, pe care o admira și popor, bătrîn de peste cincizeci de secole.

În afară de paisprezece prefete scrise de zeci de mai savanți ai Chinei, *Pi-pa-ki* este precedată de un dialog care-i spus aproape totdată la reprezentare. Un director de teatru se întreabă ce se va juca: „Nu o piesă comică, astăzi, scrie actorii, ci *Pi-pa-ki*”. — „O! o! *Pi-pa-ki*!”, exclamă tează directorul. Știm că-i mai ușor să stărnim plânsul, mai degrabă decât plânsul. Ce-are alăoa jucăm *Pi-pa-ki*”.

I.

Drama se împarte în douăzeci de tablouri. În primul tablou, un bacalaureat (totdeauna în aceste secole chineze e un bacalaureat talentat și plin de speranță, sărac de almintrelea) bacalaureat Tsai-Yong care a studiat totul și care a cecit mult de zece mii de volume, e coprins de o adâncă tristeță. Dela părinții săi în vârstă de 80 ani săraci, unul, tatăl, Yuen-Wai, magistrat onorabil, îi cere să se întoarcă în capitală ca să-și ia licența și doctoratul și să se reîntoarcă mandarin, loc-

...căci nimeni n'a avut nebuneasca do-
...de a înlocui elementele valoroase ale
...mitetului. Acum mai mult decât la în-
...put, aceasta este, după părerea mea fi-
...te, o părere modestă de tot, singura cale
...a ieși din impasul acesta ce duce spre
...vârniș.

Gazeta Transilvaniei. Cel din urmă număr al
...etei dela Brașov ne-a sosit în haină nouă. Ga-
...și-a mărit formatul deodată cu schimbarea
...rietarilor. Moștenitorii răposatului Aurel Mu-
...anu au vândut proprietatea ziarului unui con-
...cu care poartă numele „Branște et comp.”,
...care face parte și d. Dr. Vaida-Voevod îm-
...mă cu alți fruntași din Brașov.

Schimbarea formatului Gazetei este destul de
...reasă și ne bucurăm de ea. Nu știm însă dacă
...proprietari vor ști să dea și o nouă direcție
...zilei nostru organ de publicitate, care, mai
...în vremea din urmă, a ajuns să fie o maga-
...putin interesantă de concepții învechite
...de calapoade răsuzate. În orice caz, noi am fi
...dintâi cari ne-am bucura de introducerea unui
...mai viu în coloanele bătrânei noastre su-
...din cari răsărea odată glasul plin de tempe-
...ent al eruditului Gh. Barițiu. Articolul pro-
...al dlui Dr. Valer Moldovan dela Turda se
...insă că ne taie orice nădejde sub acest raport.
...Cât despre atitudinea Gazetei față de noi, n'a
...nimic de zis. Organul din Brașov, în întreg
...aceasta, s'a făcut eoul tuturor calomniilor
...cestate împotriva ziarului nostru. N'avem mo-
...ă credem că în noul său ipostas își va schimba
...ziem — convingerile. Cu toate aceste noi îi
...multă sănătate și viață lungă surorii din
...or, căci suntem convinși că vremea, această
...putere mare, își imprimă pecetea ade-
...ei întreg asupra tuturor vietăților cari
...trăiască.

Starea statului ungar. Curtea de compturi a
...at Camerei deputaților raportul său despre
...statului ungar cu finea acestui an.

Bilanțul este următorul:

Creșterea activă	8,529.760.578 cor.
Creșterea pasivă	6,245.326.118 „
Creșterea reală	2,284.434.459 „
Salariul în 1910	163.099 „

Luptă pentru școală. În numărul de Crăciun
...zilei ungurese „Pesti Napló” se publică sub
...aceasta un articol lung despre cazul școlii

ungurești de stat din satul românesc *Sântandreeș*,
...comitatul Hunedoarei. Cică românii s'au împo-
...trivit zidirii unei școli ungurești de stat în sa-
...tul lor, au avut îndrăzneala să ridice o școală con-
...fesională românească cu ajutorul „Astrei” din
...România (!) și „agitaji” de adevărații români
...din Deva, dnii Dr. Pop și Dr. Tatar, ba au inau-
...gurat noul edificiu școlar în cadrele unor festivi-
...tăți cu „Destyáptye” și cu discursuri de îmbărbăta-
...re în lupta pentru cultura națională. Toate acestea
...impotriva inspectorului școlar *Dénes*, care a por-
...nit o campanie de nimicire a tuturor școlilor
...confesionale românești și împotriva notarului un-
...gur din sat, un „patriot” cam aspru, dar bun, cum
...spune *Pesti Napló*, un „patriot” mutat din *Sântan-
...dreeș* la insistența advocaților din Deva.

Nimic nu ar fi dureros din toate aceste stări
...de lucruri, dacă școala românească nu ar fi mai
...frumoasă și mai bună decât cea de stat, dacă școala
...de stat nu ar avea decât doi elevi unguri și dacă
...„vicleanul” părinte *Popovici* din *Sântandreeș* nu
...ar avea cea mai frumoasă gospodărie din sat.

Impotriva mentalității cu care este scris acest
...articol nu avem nimic de zis. O cunoaștem. Con-
...statările ziarului unguresc ne bucură însă foarte
...mult și dacă sunt întru toate adevărate nu avem
...decât să ne felicităm că avem un sat românesc de-
...săvârșit pătruns de luptele noastre naționale, nu
...avem decât să dăm drept pildă vrednică de urmat
...*Sântandreeșul* și conducătorii lui tuturor satelor
...românești.

Minciuna ziarului unguresc că *Sântandreeșul*
...ar fi fost odată curat unguresc, iar astăzi „*vala-
...hizat*” se infirmă prin faptul că din 836 de lo-
...cuitori ai satului, 820 sunt români.

Mișcare anti-austriacă în Rusia. Se anunță
...din Kiew că mai mulți membri ai ligei adevăraților
...ruși sub conducerea studentului *Golubew* s'au
...adunat în fața consulatului austriac de aci și au
...strigat: „*Piară Polonii și Evreii*”.

Intervenind poliția a împrăștiat pe demon-
...stranți.

Față de această știre, ziarele din *Lemberg* des-
...criu în modul următor demonstrația:

„Mulțimea a parcurs câteva străzi cântând și
...fără a se întâlni cu vre-un polițist s'a îndreptat
...spre consulatul austriac.

Acolo a pătruns în localul consulatului și a
...devastat tot ce le-a eșit în cale, iar lucrurile mai
...prețioase le-a furat.

Personalul consulatului a cerut ajutor, poliția
...însă nu s'a arătat de loc.

După devastare mulțimea a dat jos steagul au-
...striac de pe consulat, l-a rupt în bucăți și l-a căl-
...cat în picioare.

De aci mulțimea a plecat la sediul societății
...poloneze *Ognioy*, devastând mobilierul din local.
...Numai după ce mulțimea a voit să atace pe
...polonezi și evrei a intervenit poliția care a îm-
...prăștiat pe demonstranți.

Scrisori din București.

**Eroii noștri. — Răsplata veteranului. — Aici și
...acolo. — Analogii. — O respectuoasă întrebare**
...**București, 9 Decembrie.**

În școlile din țara întregă, în salele oficiilor
...publice, prin localurile de întrunire ale intelce-
...tualilor este espus un tablou al lui *Grimani*. Un
...voinic sergent de vânători, lângă care stau doi
...soldați tot așa de fulgerători la priviri închină
...steagul verde cucerit în crocea luptă dela *Plevna*,
...domnitorului țării românești. N'o fi multă artă
...în acest tablou. Dar nu este Român, care, văzân-
...du-l, să nu tresară de mândrie și să nu se gân-
...dească cu recunoștință la viteazul sergent, căruia
...i-a fost dat să intru pe într-o elipă figura mă-
...reților noștri străbuni. Nu este Român, care să
...nu se uite cu admirație la viteazul *Grigorie Ioan*,
...care, după terminarea războiului, s'a întors la
...plugul și la ogorul lui, fără a se gândi a vre-o
...recompensă. Și doar el era acela care a prezen-
...tat domnului său dovada puterii și a vitejiei ur-
...mașilor eroilor legendari.

Pe caietele de școală ale elevilor vezi chipul
...lui *Grigorie Ioan*, un țaran frumos cu priviri de
...vultur, purtând hainele lui muntenești, țari, su-
...man și cămașe albă, încrețită după felul portu-
...lui din *Prahova*. Copiii de școală îl văd acolo pe
...caetele lor, cu pieptul încercat de decorații și,
...sub lumina ce se degajează din ochii eroului, sub
...vraja poveștii ce se leagă de acea gravură simplă,
...se formează sufletele ostașilor de mână, sufletele
...acelora, de a căror vrednicie este legată nădejdia
...unui neam întreg. Se formează sufletele soldaților
...României viitoare sub vraja poveștii ce se
...leagă de chipul acestui țaran cinstit, pe care nu
...știu cine a avut reaua inspirație de a-l coborî azi
...la rangul de cerșetor — din „gradul de vânător”
...pe care-l avea.

Ziarele au deschis acum listele de subscripție
...pentru a-i veni în ajutor — viteazul ajungând,
...acum la bătrânețe, în grele împrejurări mate-
...riale. Poate permite demnitatea și sentimentul
...derecunoștință al poporului românesc așa ceva?
...Nu se puteau găsi cele câteva mii de lei ce se vor
...aduna, în altă parte, spre a i-se veni în ajutor a-
...cum? Iată o întrebare, pe care și-o pune ori-ce

„Mi-se răpoște diamantul care-l aveam pe
...mână. Du-te, fiul meu; dacă în lipsa ta, tatăl tău
...și unama ta mor de foame sau de frig, chiar dacă
...te vei reîntoarce într-o zi în orașul natal, străluci-
...tor în hainele tale brodate, moartea noastră va în-
...tina gloria ta”.

Vorbele astea sunt în versuri, căci orice piesă
...chineză e un amestec de versuri și proză, de cân-
...tece și recitativ.

II.

Tabloul al doilea e plin de cea mai gingașă
...poezie. Iată-ne în grădina seniorului *Nieu*, mini-
...stru, preceptorul familiei imperiale. Bătrina gu-
...vernanta a lui *Nieu-Chi*, fiica lui *Nieu*, și tânăra
...*Si-ciun* cântă pe rînd și rîd. Un servitor în vârstă
...se miră: „Azi când e zi de recepție, când seniorul
...*Nieu* e la *Impăratul*, eu viu pe furis să fac o
...vizită florilor și mă întrebați de ce sunt așa de
...veselă?” Servitorul înțelege emoția lui *Si-ciun*,
...dar acuză de ușurință pe servitoare, care se supără,
...și spune că-i un animal bătrîn și protestează că

mai târziu, la 70 sau la 80 ani ar fi un tempera-
...ment care să se mărite din nou și să compue cu-
...plete de dragoste. Ca să curme coarta, *Si-ciun* îi
...înduplecă să joace. Bătrînul servitor cade, *Si-ciun*
...ride, metresa lui, *Nieu-Ci* vine și îl ceartă. *Si-
...ciun* se scuză spunând că e tristă. „Tu tristă? re-
...plică *Nieu-Ci*. Și *Si-ciun* răspunde: *Domnișoară*,
...mă numesc *Si-ciun*, adică primăvara. Azi dimi-
...neață, când am deschis fereastra, pe coperișul pa-
...vilionului erau frunze de salcie. Bruma pătase
...florile perilor. Când se însera, am auzit cântând
...paserea *Hang-hi*, dar mlădierile ei erau plângă-
...toare. Primăvara a murit și de aceea plâng”.

— Ești nebună! asta-i totul! răspunde me-
...tresa. Adevărul e că *Si-ciun*, în stradă, a găsit
...umbra unui tânăr, nimic alta decât umbra, căci
...*Nieu* îi poruncește să și plece ochii când merge,
...și inima micuței *Si-ciun* e îndrăgostită de umbră.

(Va urma.)

...ate fi mai frumos cadou de Crăciun?
... O garnitură frumoasă
... de piele englezească!
... se poate cumpăra?

Cumpărătorilor vrednici de încredere se dă și pe rate, fără urcare
...de preț. — Aranjamente complete pentru dormitoare, prânzitoare,
...saloane și odăi pentru intelegință. — Mare asortiment de trusouri
...pentru mirese — Prețuri excepțional de ieftine. La cerere mer-
...gem chiar și în persoană spre a arăta albumul nostru bogat în mustre.

...abrica de mobile: **Székely és Réti, Marosvásárhely, Piata Széchenyi-tér 45.**

Român adevărat. Cum or să ajungă mișei, dacă cei buni ai noștri, aceia cărora le datorim mai mult, ajung așa? Subscripția publică pentru ajutorarea celui ce a dat gloria străveche oștirii românești. Frumoase vremuri. Servese în ori ce caz spre cinstea celor de azi.

Și, fără să vrei te gândești la versurile bardului dela Mircești. „Ostași în zdrențe.” Acum abia înțelegi adâncul vorbelor lui. Căci totdeauna răsplata vitejilor, câtă vreme ei sunt în viață, este o decorație și o haină ruptă. Uneori mai este și grozava nopăsare. Firește, mai ales la noi, unde un discurs parlamentar, un toast la un banchet are mai multă valoare decât un șiroi de sânge cald, vărsat pe câmpul de bătăie, decât o rază de lumină aruncată într'un haos întunecos. Aici eoul e degradat la cerșetorie. Dar acolo la noi? Care e cinstea ce s'a dat celor cari au luptat pentru libertate?

Cine-și aduce amine de croii noștri? Cum a murit Axente Severu? Cine s'a interesat de el cât a fost bolnav? Cine s'a gândit să-i așeze la cap o cruce, cum ar fi meriat el?

Eram elev în liceu. Locuiam aproape de casa bătrânului cu figura de leu. Il întâlneam în fiecare zi și cu sfiala copilului dela țară, când se află în fața unui om mare, îmi desveleam capul când treceam pe lângă dânsul. Citisem memoriile lui Moldovan și Răspunsul la cartea neagră. Și'n mintea mea figura bătrânului lua proporții uriașe, împrumuta întreaga strălucire a soarelui. Și, în sufletul meu eram mândru că locuiesc aproape de el.

Odată la un trei Maiu, ne-a strâns în jurul lui. Ne-a mângâiat părintește și ne-a îmbiat cu vin, „că azi e zi mare”. Dela un timp căzu pe gânduri. Iși cuprinsese tâmpile între palme și stătea așa gânditor. Apoi de odată, tresărind ca dintr'un vis ne întrebă:

— Știți voi cine sunt eu?

— Știm!

— Ba nu știți! Eu sunt ăla, pe care scripă toți Românii, înțelegeți voi? ăla sunt eu...

Știa el ce zice. Și abia acum îi pricep pe deplin rostul vorbelor de atunci. Și el nu cerea nimica. Iși închipuia că nu are acest drept. Căci nu rostise nici un discurs, nici un toast. Nu pusese pe nimenea să-i tâlcuiască la gazetă o corespondență, în care să fie ridicat în slavă ca fruntaș dintâi, sprijinitor de paradă al cutărilor năzuințe. Mi-se pare nici nu mergea la întruniri, nu acuza pe nimeni de trădare și nu dădea cincei fiorini pentru cutare scop — după ce mai întâi, ca un faimos fost fruntaș dintâi din Cluj, dusese pe esecutor la casa creștinului, pentru câțiva fileri.

Nu întemeiasse nici o gazetă, la care să tocmească un slugoi spre a-l tămâia. Epigonii însă s'au folosit de toate mijloacele pentru a lovi în cei cari nu cereau decât aprecierea jertfei făcute cu dragoste de neam. Și nu s'au gândit că e vremea să se spună odată adevărul, să se dea pe față ranele, „cari incontestabil există” — după mărturisirea lui Valerică dela Turda.

Să se spună adevărul, căci „sub erongi de brad trosnește putrigaiul și minciuna stă cu regii la masă.” Versurile maestrului Vlahuță îmi vin în minte acum, când văd furtuna ce s'a ridicat la noi în potrița celor ce au luptat și luptă pentru spunerea adevărului.

Este o analogie, care nu trebuie trecută cu vederea. Poezia „1907” s'a publicat după dureroasele evenimente provocate de răscoala țărănească. Un individ rău crescut se crezu dator să protesteze în „Sămănătorul”, în contra poeziei. Opinia publică din regat l'a pus însă la locul său. Și au fost ziare, cari au cerut ca să se dea poeziei toate onorurile, tocmai pentru curajul ce l'a avut de a spune pe față crudul adevăr.

La noi, articolele, prin care se cereau jertfe și se cerea dărâmarea soclurilor idolilor de mucava, au venit după înfrângerea, după vărsările de sânge dela alegeri. Atunci s'a cerut cu hotărâre să se spună adevărul, să se arate ranele și să se caute leacul lor. Care a fost urmarea, am văzut cu toții. Și ne-am cutremurat, căci nu credeam că viermele putreziciunii a făcut ravajii atâta de grozave. Nu credeam că pentru menținerea minciunii oameni cu pretenții de demnitate vor recurge la calomnii și la limbajul obișnuit în anumite localuri de consumație. Nu cre-

deam că vor fi invocate numele chelnerilor, pitulele date bacșiș, tot, tot ce formează crasa banalitate a vieții.

O rugămintă pentru d. Goldiș. Aș vrea să știu numele cavalerului care a început să debuteze cu injurături la adresa mea în „Românul”. Aș vrea să-l știu. Serie prea inteligent, ca să nu fie felicitat. Pe anumite cărări, pe unde circulă servitorimea Capitalei — după acest debut — ar putea avea succesele, pe cari nu le-a avut altădată, spre nenorocul literaturii românești.

Romulus Cioflec, tu erai??

I. U. Soricu.

Cronică din Paris.

Ratificarea convenției franco-germane. — Eroismul marinarilor francezi. — Minunata invenție a doctorului Macaura. — Bieții cai! — Cărți de Crăciun.

Paris, 21 Decembrie.

Desbaterile Camerei franceze în chestia Marocului au luat sfârșit. Acordul cu Germania a fost votat. Nimeni nu-și face însă vre-o iluziune asupra faptului că convenția ratificată de parlament este un simplu contract, iar nici de cun o îndrumare către o împăcare mai trainică cu guvernul lui Wilhelm II. De câte ori vre-un orator a atins chestia unui acord mai solid între cele două mari națiuni, deputații francezi i-au primit declarațiunile cu o tăcere glacială. Dimpotrivă au fost călduros aplaudați aceia cari au vorbit de întărirea armatei și a flotei franceze. Nu, să nu ne facem nici o iluzie. Legăturile între marile puteri europene sunt învăluite într'un nor des, din care poate țigui în ori ce moment fulgerul unui război formidabil. Rivalitatea franco-germană e departe de a se liniști. Pacea armată de care se bucură Europa e mai opresantă ca oricând. Și acum, după încheierea convențiunii franco-germane în chestia Marocului, vedem că statele interesate au păstrat aceleași pozițiuni ca mai înainte. Germania își dă bine seama de aceasta; ea n'a încetat de a vedea în Anglia un rival ireductibil și în Franța un vechiu adversar, care nu poate să uite războiul dela 1870. Poate că lucrurile n'ar fi rămas astfel, dacă diplomația germană n'ar fi procedat față de Franța cu brutalitatea ei caracteristică. Trimiterea din partea nemților, a unui vapor la Agadir, a fost o lipsă de tactică, care dovedește cel mul puțină delicateță și puțină pătrundere a guvernului imperial. În sfârșit, acordul marocan e închiat; dar abea acum, după încheierea lui, își poate da Europa seama că Marocul n'a fost marea pricină a rivalității franco-germane. Și că între aceste două popoare există alte cauze de neînțelegere, cari nu sunt toate de ordin economic, ci își au rădăcina împlântată în sufletul însuși al masselor cari constituiesc aceste națiuni.

...In schimb, prietinia franco-engleză se întărește pe zi ce trece. În ultimul timp, presa engleză, de obicei așa de rezervată, a proclamat aproape cu lirism simpatia care leagă în prezent aceste două mari puteri. Naufragiul vasului englez Delhi a fost un motiv mai mult în acest sens. Știți ce s'a întâmplat: Vaporul englez care purta pe bordul său pe ducele și pe ducesa de Fife, cumnatul și sora regelui George V. a căzut pradă furtunei și s'a sfărmat de stânci în preajma capului Spartal. Din fericire, vaporul francez Friant i-a venit în ajutor. Cu un eroism pe care Englitera întreagă urmează încă să-l ridice în slavă, bravii marinari francezi au făcut minuni ca să scape pe cei amenințați de valurile mării infuriate. Familia regală de Fife precum și tot personalul vasului Delhi a fost salvat; englezii nu au avut nici o victimă. În schimb însă, trei marinari francezi s'au inecat, victimele devotamentului lor. În camera Comunelor, faptul acesta a avut un răsnet adânc. S'au adus elogiile oficiale „extraordinului eroism al francezilor” cum s'a rostit d. Asquith, iar regele, regina și întreaga familie domnitore a Angliei au felicitat călduros pe marinarii de pe Friant. Ziarele engleze au deschis liste de suscripție în favoarea familiilor celor trei bravi răposai francezi. Sumele

subscrise au atins până azi mai multe sute mii de franci.

...Invenția doctorului american Macaura pe care o experimentează actual în orașul nostru este absolut stupefiantă! Aparatul se numește Pulscon și vindecă într'un timp scurt, matisme decenale, paralizii vechi etc. La începând dările de seamă ditirambia de prin ga mi-am închipuit cu indiferență că doctorul Macaura nu este decât un șarlatan inteligent și care se pricepe mai ales în a-și face reclame, țin câte puțin însă articolele de prin gazete izbit printr'un accent de sinceritate curată pe nu-l regăsim în recile aricole de reclamă. D mintrelea, mi-era la îndemână să mă com asupra adevărului relativ la doctorul american Doctorul Macaura e experimentat câteva se arena lui Circuit de Paris, în prezența a zeci de oameni și înconjurat de o mulțime de francezi, veniți acolo spre a-i controla invențiunea. Ei bine, adevărul grăesc vouă: Pulscon este un aparat miraculos. Am văzut cu ochii și alți zece mii de inși au văzut cu mine, cum doctorul Macaura a făcut în zece minute, să mas o fetiță de zece ani, paralizată dela nașterea a redat elasticitatea picioarelor unui biet băle căruia membre erau înțepenite de reumat etc. Invenția medicului Yanken este într'ade stupefiantă. Ea este și de o simplitate în toare. Pulsconul este un mic aparat pur mic al cărui joc consistă, prin ajutorul unor canoane, a debita pe ori-ce parte a corpului dela la șase mii de bătăi pe minut. Și aceste bătăi Pulsconului propagă prin epidermă, prin țesuturi până la organe profunde ale economiei tale, o vibrațiune binefăcătoare, care pătrunde sează, disolvă nenumăratele scorii care împiedică libera mișcare a articulațiilor. Regret dar: am văzut cu ochii mei vindecări neașteptate și rapiditate acelei invențiuni a doctorului american

...Reese dintr'o statistică a unui om de știință că bieții cai, înhâmați la birjele pariziene merg curg mai puțin de optzeci până la o sută kilometri pe zi. Cifra e dureroasă, și te mănâncă cu atât mai mult cu cât te gândești că nimica e mai ingrat decât străzile Parisului pe care târâse viața bietele dobitoace. În orașul acesta unde plouă așa de des, caldarâmul e veșnic alunecos, și sârmanii cai au de urcat dealuri scoborât pante, la fie-ce moment avântul lor realizat de încercările de trăsuri și automobile întâlnesc în cale. O sută de kilometri pe zi îngrozitor să-ți figurezi zilele grele și îndurabile nobilelor animale cu ochii așa de blâni și resemnați, cari îndură lovituri și lipsă de hrană fără să scoată cel mai ușor strigăt de durere de foame. S'ă ne bucare doar gândul că peștele în tracțiunea mecanică va înlocui tracțiunea animală — epoca aceasta mai mult sau mai puțin depărtată va fi mântuirea bietului cal care este „cea mai nobilă cucerire a omului” după a scris Buffon, ci victima sa cea mai îndurătoare

...Parisul e scuturat de vre-o săptămână niște vijelii grozave. Un vânt puternic deșertă cineașă castanii tineri de pe avenue-uri și șterge acoperișurile mai șubrede. Și plouă mereu. Și mea asta urâtă este dezolarea bieților micșugatori cari și-au improvizat baracele în reșter sărbătorilor Crăciunului. Un an întreg, sărmani nenorocoși așteaptă cu nerăbdare Crăciunul care le permite să facă și ei mici sărbători. Și de patru ani pe rând ploile și furtunile scutur Parisul înainte de sărbători. Cu toate acestea, racele se înșiră umile și scânteetoare de nașterea eștiță dealungul bulevardelor. Jucării de copii, obiecte de menaj, marochinării ușoare, așa ca articolele de Paris atrag plăcut ochii. Dar mai caracteristic marelui oraș, sunt mulțimea de cărți ce se vând în ajunurile de Crăciun. Pe la librării cărți noi și frumos legate, prin barace cărți vechi de ocazie, volume de ocazie pe la negustorii mobile vechi, volume noi pe la chioșcurile de ziare, cărți, cărți protutindeni. Dela milioane până la umilele lucrătoare de prin ateliere, toți își promet lecturi cari să-i fărmece pe timp sărbătorilor. A merge la teatru și a-și cumpăra cărți, sunt două lucruri de cari poporul Parisului nu se lipsește cu prilejul sărbătorilor de Crăciun.

Povestiri de femei.

Arta de a fi frumoasă.

Umerii și brațele.

Cap. V.

Un alt element de frumusețe nu mai puțin important decât umerii și brațele, este calitatea pielii: trebuie ca să aibă luciul și finețea mătasei. Cele ce au pieptul și totdeauna umeri brațe bine formate. Am cunoscut odată o lucrătoare cu umeri și brațe atât de adânci, încât nu m'am putut stăpâni să nu o întreb, ce mijloc parvenise la aceasta, căci după figura ei mă ghicisem că nu se putea să fi avut dezvoltat în natură umerii și brațele așa de frumos rotunjite. Ea e așa că am reușit? — mi răspunse ea naiv. Acum eram așa de slăbăuogă, numai oase, toată eram sclăci. Și tot auzisem că un mijloc de fortificare și acela când respiri adânc. Și am început și eu să fac asta. Iarna, vara, când mergeam și plecam dintr-un loc, în loc să intru înăuntru omnibusului mă sus pe imperială, sau jos pe platformă și respiram adânc. La început asta mă obosea grozav, dar după un timp simțind senzație delicioasă ce o încercam când pătrunde aerul acela proaspăt în piept, respiram ușor cu gura închisă și în curajată și de rezultate obțineam, am stăruit mai departe. Atunci văzui că umerii și brațele mi-se dezvoltau și mi-se rotundeau. Vedeti dar ce tratament simplu. Să respirați adânc, din plini plămâni.

Hygiene este cel dintâi agent al frumuseții. Și pentru aceasta este necesar să faceți un masaj. Cu o maseasă bună mă lipsesc de doctor, pentru frumusețe, afară numai în cazul bolii grave. Masajul rotunjește umerii cei mai mici și măsoară volumul celor prea cărnoși.

Pentru umerii slabi, un masaj ușurel cu untdelemn și cu podul palmei. Pentru umerii prea puternici masajul vigoros, care să apese direct pe os. Pentru brațele acestea se împune lotiunea următoare, nu vă uitați în cazul acesta nici odată de creme și de ape săpunate ca aceasta:

Ulei tanic	20 gr.
Lactură de beuzoes	30 „
Apă de flor de soc	1.20 „
Apă de trandafiri	3.70 „

Umerii galbeni sunt un indiciu al temperamentului cald (plin de venin). Persoanele atinse de defectul acesta, trebuie să se constrângă neapărat la o alimentație ușoară, legume, cărnuri albe, salate și cât mai puțin apă. Cinci părți de nutriment la șapte părți de apă. Rețetele pielii umerilor și brațelor, dispar dacă faceți umerii în toate zilele cu apă fierbinte cu mult săpun, după care vă fricționați bine cu spirt curat. Când umerii și brațele sunt petele galbene (pistrucle) ce se ivesc pe brațele și pe umerii în urma băilor de mare, ștergeți-vă des, cu burete moale în 30 grame apă distilată în care ați adăugat câteva picături de zeamă de lămâie. Sau 60 de gr. apă și 10 de gr. săpun în compoziție în părți egale, de apă oxigenată și apă simplă.

Apă 5—6 aplicații în felul acesta petele dispar. Brațele trebuie să fie simetrice alături de bust. În anul trecut, la Paris, o rusoaică frumoasă, d-șoara Rose a obținut premiul I într-un concurs de frumusețe pentru umeri și brațe.

Frumusețea francezoaică erau intrigate cum de nu a câștigat premiul acesta nici una din ele ci tocmai o rusoaică. Dar succesul era datorat perfecte simetrii, conform legii statuarelor, ceea ce lipsea francezoaicilor. Bustul afară din cale plat și umerii bombați. Tânăra rusoaică intrase în legea simetrii din cap până în picioare până la cel din urmă centimetru, unde se cere simetrie sau să fie în plus.

Brațele prea groase de asemenea pot fi diminuate prin masajul. Masajul trebuie făcut în felul cum faceți în cazul voind să întorci o rufă pe care ai intenție să o întorci. Pentru a dezvolta brațele sunt felurite exerciții. Ridicați-vă brațele orizontal până ce se destindă, ridicați apoi încet brațele, deasupra capului și strângeți rigiditatea mușchilor. Stringeți pumnii și

pentru a face să se desvolte mușchii de sub cot, ridicați și lăsați brațele în jos de mai multe ori. Îndoți apoi brațele, perpendicular astfel ca pumnii să vie lipiți lângă sân, apoi întoarceți-vă pumnii în mișcări rotunde numai dela încheetura mâinilor.

Pentru a dezvolta brațele totdeauna cu bustul faceți exerciții acestea:

Ridicați brațele, respirați adânc, închideți brațele dela cot, aplecați coatele, sprijiniți pumnii pe umeri, apoi ridicați coatele astfel ca împreună cu umerii să formeze o linie orizontală, lăsați încet brațele și apoi încet împreunați-le, către spate, după aceea lăsați-le în mișcări regulate, să cadă în jos.

Dacă pielea brațelor și a umerilor e seacă și aspră, fricționați-vă în fiecare zi cu o perie fină care deschide porii.

Și dacă pielea e prea sensibilă ungeți-vă seara cu gold-cremul din apă de rose, ceară etc. recomandat și pentru masajul feței apoi pudrați-vă ușurel cu pudră curată din orez.

(Va urma).

Viorica Dumbravă.

Viata în Apus.

Feeria nopților. — Flota germană. — Jurnalistul Alfred Fried. — Mona Lisa și Gioconda. — Expoziții de pictură. — „Hamlet” la „Neues König. Operntheater”. — Atele Sandrock. — Concertul Voicu Petrescu. — Pseudoartiști unguri la Berlin. — În preajma Crăciunului.

Berlin, 24 Decembrie 1911.

Un cer trandafiriu se lasă de-așupra metropolei în care mașinile cântă o muzică infernală. Cum bolta e de un roș-carmen, s'ar părea că luna încunună fruntea orașului cu o gloriolă sfântă. Dar nu e lună, ci numai o pâclă, căreia reflexul miilor de felinare, lumini electrice și lampioane multicolore, îi dă aspectul unui nimb din basme. Orbit de flăcările vitrinelor și galantarelor luxoase, mă îndrept spre grădina „Tiergarten”; un felinar ce-și tremură lumina îmi pare un fakir ce se torturează înghițând flăcări după flăcări, stejarii negri îmi par oștirile de fantome învălmășite într-o luptă crâncenă, căci vântul le cutremură ramurile, iar întârziatele paseri nocturne, ce rid cinic, și-ți face semne chemătoare, îmi fac impresia mai ales țipetele lor, că sunt refrenele stridente ale acestui codru bătut de ploaie și vânt.

*

Am văzut nu de mult în oarecare revistă o ilustrație interesantă, care arăta forța navală a tuturor continentelor. Un vas c'o gură de urias, care înghița toate flotele minuscule a întregii lumi, — era flota Angliei, care numără 12.000 vase de 15.000.000 tone. După ea urmează flota Germaniei cu 2000 vase de 3.000.000 tone, apoi flota Franței, și a celorlalte popoare, a căror vase, toate împreună, nu fac cât flota Angliei.

Îmi vine în minte ilustrația aceasta, acum când la Lipsca s'a adus sentința, prin care spionul Schultz, marinar englez, se osândește aproape la 30 ani închisoare. Cred că englezii ar fi pus în funcție talionul, imediat după ce ar fi prins vreun spion german, care ar fi tradat tot planul de viitoare acțiune, tot secretul flotei engleze. Cum însă în Germania se judecă altfel, Schultz și consoții lui, — germani de altfel, — a scăpat cu o pedeapsă destul de ușoară, deși toată presa din Berlin și provincie dimpreună cu publicul, voiseră cerându-i răstignirea. Și se susține din izvor demn de încredere, că tot spionajul acesta e pus la cale și bine plătit, de către guvernul Angliei. Să aibă insomnia și febră Anglia de flota germană? Aceasta din urmă nu ne vine a crede. Dar este ceva în firea englezului, o patimă feminină: curiozitatea, de a ști toate tainele altor neamuri, de a împrumuta toate noile invenții, ma-

rine, căci e adevărat că flota germană în anii din urmă s'a dezvoltat repentin și enorm, — și asta îi face sânge rău Angliei. Și mai sunt apoi englezii hrăpăreți, vor să monopolizeze totul, să exploateze pecine numai pot, iar de sub masca liberalismului să trimbițeze lumii naive faimoasa pace universală...

*

Intre cei 6 savanți cărora li-s'a distribuit anul acesta premiul Nobel; profesorul A. Hulstand, (Stocholm), pentru medicină, profesorul Dr. W. Wien, (Würzburg), pentru fizică, ministrul Dr. T. M. Affer (Haga), pentru pace, madam Maria Curie (Paris) pentru chimie, — e și ziaristul Alfred H. Fried, (Viena) care a obținut premiul pentru pace. — Ziaristii berlinezi pot să fie geloși de faptul acesta, deși premiera dlai Fried este o mândrie pentru toți gazetarii de pretutindeni. Dealmintreli este lucru știut de toată lumea, că în țările cu oare-care cultură, face gazetărie, oamenii de știință, cu o cultură superioară și în fine talente reale, nu ca la noi unde sunt bine văzuți toți Birăuții, Brăteștii și penzionarii cari n'au nime de spus — și deci premiera jurnalistului Fried, în lumea cultă nu produce nici o senzație. Când auziți, de premiul pentru pace universală, nu vă gândiți, la recentele mataprazlăcări ale Angliei? Se predică pacea, se scriu volume peste volume, se premiază trimbițătorii păcii în fiecare an, la Haga s'a clădit un impozant palat, care în viitor va adăposti pe toți aderentii „păcii”, din prilejul Congreselor pentru pacea universală, iar Anglia, entuziasta aderentă a „păcii”, pe după culise se pregătește de război, an de an, își augmentează flota, pedestreimea, tot așa face și Germania, Franța, în sfârșit toate statele, — iar pacea se predică mereu, o vreau toate statele, ard de dorul ei și trimit delegați la Haga — și tot atunci nu uită să trimită și spioni, — cazul recent cu Anglia, — să spioneze statele vecine, ca la caz de nevoie, pace nepace, să se poată sfășia unii pe alții în chipul cel mai barbar. Ce perfizi sunt predicătorii păcii, și ce mincinoasă grosolană mai este și pacea aceea universală!...

*

Dispariția tabloului Mona Lisa a stârnit regrete, oftări, crișniri și chiar și șiroaie de lacrimi.... Lumea a plâns iar gazetele de asemenea s'au întrecut în prohodire. Știu, că acum la această pânză celebră. Mic mi-au venit în minte și în momentul când am citit despre spionul englez Schultz. Cum adevărat? Ei bine, dacă rivalitatea, gelozia și vrășmășia între state, care a eșit la vileag și cu cazul acestui spion, ei bine, atunci anumite state puternice cari au în muzeele lor totul — cu excepția Monei Lissa și Giocondei, și celelalte cari nu le au, sper ei, vor sosi pe rând, — de ce n'ar plăti și furătorii de pânze celebre, când odată se știe de toată lumea, toate statele se întrec în susținerea spionilor?

Eu sunt de fermă convingere, că acestea două pânze celebre, nu sunt pierdute pentru veșnic, ele vor răsări, peste 10—20 ori chiar 50 ani în „Museum Britic” ori în „Museum Germaniei” ori în alt muzeu. Lumea atunci își va șterge lacrimile, va cădea eucernică la picioarele Monei Lisa, va râde fericită, și va ținea de prisos să mai întrebe, cum, de unde, și cine a dăruit (?) pânza muzeului?

În cazul acesta, furătorii de pânze, oricum, ar face un mare serviciu, omenirii, dacă ar avea credem în diplomații furători de pânze ce-i angajază anumite state, pe cum credem în spionii acestor state...

*

La Berlin sunt așa de numeroase expozițiile, din toate ramurile, așa încât e imposibil să le cercetez pe toate. Trece imposibil și te gândești,

Dacă voiești să-ți cumperi ghete solide și bune, pălării, albituri și mănuși moderne, cu preț moderat, atunci adresează-te numai la prăvălia cea mai mare din Bihor alui

Mannhardt Jenő mai înainte **Leitner Lázár**, Nagyvárad, Zöldfa-utca Nr. 13. Cine ne părătește pe noi și noi îl părătim!

că celea mai multe din expozițiile acestea sunt aranjate de firme, cari cred că în felul acesta mai bine își pot vinde obiectele de artă. Trecând eri pe lângă palatul Hohenzollern, mai mult din curiozitate, fascinat de splendoarea numelui „Hohenzollern”, am vizitat expoziția aranjată de negustorii Friedmann și Weber: lucrări de artă n'am aflat, un bust din marmură al Impăratului Traian, lucrat de mântuială, statuia lui Moise după Michel Angelo, din bronz în miniatură, și o periniță drăguță cusută cu motive românești din Tară, atâta e tot ce se remarcă, încolo, pânze vechi și moderne, statuete, nuduri de bărbați și femei, vase și alte nimicuri cari tixuesc câteva camere, cum am zis mai sus cu scopul de-a stoarce ultima lescă de la naivii neînțelegători de artă.

„Berliner Künstler Bund”, încă își aranjază obișnuita expoziție de iarnă. Vre-o 350 de pânze, în vre-o 10 săli. Cu excepția câtorva pânze, de pildă „Portierul Gavril” de E. Lübert, „Trandafirul” de E. Beaulieu. „In grădină” de A. Borghard, „Doi bătrâni de M. Prager, pânze din cari transpiră o artă oarecare, — încolo sunt toate pânze naive, în culore, moderne, caraghioase și decadente...

Pe Passage Theater, bulevardul Unter den Linden, își are expoziția proprie pictorul Curtii, Arthur Fischer. Intre aglomerația hibridă de portrete a familiei Casei Imperiale, luate migălos, de o viață reală, ieri a fost pusă în vitrină și o pânză care pe noi ne interesează mai deaproape. E A. Sa Prințesa Maria în port național din România, în mijlocul alor doi băieți, tot în port național și dâșii. Lumea curioasă a stat mult în fața acestui tablou, se interesa de numele lor, apoi pleca satisfăcută. E și frumos tabloul acesta; pe o stâncă, acoperită cu iederă, iarbă, mușchi și flori stă Prințesa, la picioarele ei murmură un izvor, băiatul cu ochii albaștri, ține în mână un fluier și visează privind în spre cerul limpede, fetița rumpe o floare, privește în ochii mamei sale. ...Este atâta poezie și viață în pânza aceasta, și ceea ce ne încântă pe noi mai mult e că eu toți sunt în port național românesc...

Cine n'a auzit de Hamlet? Nu-mi pot închipui intelectual român, care își dă aere de om citit, ca să nu fi răsfoit cel puțin de 3 ori zguduitoră tragedia a lui Shakespeare. Dacă literatura dramatică ar avea singur numai pe Hamlet, nu s'ar putea căi că nu are foarte mult. Căci într'adevăr toate dramele câte s'au scris, și cari se vor mai scrie de aici înainte, toate laolaltă nu fac cât Hamlet. Greul dramei și-a ajuns apogeul în opera aceasta, în care se desfășoară așa de cutremurător, eterna îndoială de care suntem torturați, unul fiecare dintre noi, dar de care, noi suflete mici nu ne putem da seama. Felul cum s'a reprezentat drama aceasta Dumineca trecută, cred eu, puține din scenele mari ale lumii, poate rivaliza cu „Neues Königl. Operntheater”. Mai ales că drama s'a jucat cu concursul celebrei tragediane Adele Sandrock, care ne-a arătat la desăvârșire figura îndoielnică, pesimistă, misantropă a nenorocitului Hamlet. Toată perfidia lui Polonius, artistul Blümmer, a redat-o perfect de bine. După ce am ieșit din teatru, mă gândeam la bietul Hamlet schilozit pe scenele din București. Las că și ca tehnică teatrele noastre sunt grozav de inferioare teatrelor germane, în Hamlet de pildă scena s'a schimbat cel puțin de zece ori, la București de patru ori, iar în Faust la Deutsches Theater s'a schimbat scena cel puțin de 20 ori, unde stăm noi de nemți și în privința aceasta? Și cine știe când îi vom ajunge, cine știe?

Ca să ai curajul de a concerta în fața unui public cu gust subtil și desăvârșit înțelegător al muzicii, ca și publicul berlinez, trebuie să ai mai mult decât talent, e de nevoie să fii un artist, care

ai făcut o școală de mai mulți ani, undeva în Apus. M'am gândit la aceasta Marți seara când am ascultat concertul dlui Voicu Petrescu, care paremi-se a făcut școală numai în Tară. Căci ce înseamnă, mă rog, încordatul vioarei în decursul cântării unui punct, apoi rumperea părului de pe are, toate acestea însă le putem trece cu vederea, dar ținerea vioarei cu barba și lăsarea liberă a brațului stâng, nu poate să stârnească decât zîmbete malițioase ori în cel mai bun caz ironice. Maniera aceasta, a displăcut publicului berlinez, și dlui Voicu Petrescu, îi spunem, nu cu răutate, pe viitor să nu-și mai arate știința de-a ținea vioara în văzduh numai cu barba, fără a o atinge cu mâna.

De altfel concertul a avut puncte variate și bine alese: E-dur de J. S. Bach, H-moll de C. Saint-Saens, D-moll de H. Wieniawski. Fantasmagoria din E-dur (Allegro) a fost admirabil executată, iar „molto moderato e maestoso” din H-moll, ne-a purtat pe undele unei harfe evliane, în sferile divine ale visului și poeziei. Imitarea flautului și a piculinei în „Andantino quasi Allegretto”, a fost o artă. Ferică a fost și Romanța din D-moll. Sala Blüthner, care nu era tocmai arhiplină, după fiecare punct a aplaudat frenetic și a chemat de repetiție ori pe artist la rampă. S'a simțit mai ales lipsa studenților români, cari se vede că nu se interesează de artiștii noștri sosiți din Tară.

Când e vorba de artă, politica și șovinismul se lasă la o parte. Deci nu condus de patimă voi spune câteva cuvinte și despre droaia de artiști unguri cari concertează la Berlin. Iată de pildă preinsei artiste Ibolyka Gyárfás recte Nyárfás revista „Deutsches Tonkünstler-Zeitung” îi constată lipsa de talent. Ce să mai spunem despre László Ipolyi, H. Pataky, E. Telmányi și despre alți pseudoartiști, cari de îndată ce au pus piciorul în Berlin, își țin de datorință, — ori din obicei, — să afișeze în vitrinele ziarului de reclamaj „Berliner Local-Anzeiger”. Dar aici nu mai merge cu reclama ovreiască, cu cari sunt obișnuiți de acasă din Ungaria, pentru că ziarele și revistele îi vesteșese, îi asasinază și le scoate la iveală toate neajunsurile talentelor lor. Nici n'as fi scris despre pseudo-artiștii aceștia dacă n'as vedea în fiecare zi afișele pline cu nume ungurești. Sunt o puzderie de muzicanti unguri aici la Berlin. Sunt bursieri ai guvernului, cari huzuresc aici, voind să demonstreze lumii, că și Ungurii au teatru, muzică etc. Ciudată mentalitate au Ungurii când cred că vor să impună lumii, prin artiștii ce-i susțin la Berlin, dar dealtminteri în toate sunt ciudați dlor, cari țin că Lenin a fost unghur, compozitorul Lehar, deasemeni unghur, ce mai ști, poate mâne vre-un flecușet de ovreias ungurizat va scrie un studiu, în care va demonstra că și Goethe a fost unghur, de ce? poate fiindcă Weimarul e mai aproape de Pesta decât de Berlin. Ce mai ști!...

Crăciunul. Din prilejul acesta nu pot să nu scriu câteva rânduri, când văd evlavia acestor nemți, cu care și așteaptă praznicul Crăciunului. În prăvălii o tixală neobișnuită, în tramvai unii țin jucării pentru copii, alții duc ramuri de brazi; pe fețele tuturor un zâmbet de fericeire. La Berlin nu-i burghez care se respectă, să nu aibă din prilejul acesta o haină nouă, o carte mai mult în bibliotecă, un teatru, mâncări și băuturi mai mult ca de obicei. Chiar și în cafenele se aprinde pomul crăciunului, și în cafeneaua unde stau eu, tocmai la spatele mele stă bradul verde, încercat cu lumini, strălăcături de argint și alte minuni, de seară de sigur îl vor aprinde, voi sta lângă el, poate voi lăcrima, alături de vre-un alt stălp de cafea, care n'are pe nimeni, copii nu-i rid, soția nu-i mângâie fruntea obosită, și care probabil va fi și el străin ca și mine, vom sta împreună.

și în nostalgia noastră vom plânge privind nările aprinse, pe când în miile de case și în șul acesta, copii cu glas dulce de inger vor prosternuți sub pomul de Crăciun poezioasă

„O, Tanenbaum, Tanenbaum,
Wie grün sind deine Blätter!...”

Proprietatea țărănească din Zimbru

Un ziar localnic, în numărul de ieri, articol just și neobișnuit până acum în politica ungurească vorbește foarte cald despre mișcare țărănească care s'a ridicat în satul Zimbru, de pe Valea Crișului, pentru apărarea mântului față de încăleările proprietății băștinaș, contele Zselénszky. Deși nu pot mite de aidoma toate lucrurile susținute de ziarul ziar, faptul că un sat de opt sute de suflete gata să-și apere pământul cu primejdiile chiar, e motiv care ne face să ne oprim asupra lui cumpănindu-l în toată greutatea, căci rezultatele pozitive ale muncii țărănești la conștientizarea păturii țărănești la conștientizarea turilor ei.

Mișcarea aceasta ne dă cea mai strălucită bă despre maturitatea și gradul de cultură a boritorilor din foștii iobagi de prin anii 1900. astăzi sunt conștii de drepturile și datorită căci au uitat de mult umilitoarea zădărnici „capul plecat nu-l taie sabia” și sunt hotărâți taie ei pe al celui ce ar vrea să-l plece pe el. Mai înseamnă apoi și ruperea desăvârșită a sentimentul plin de umiliri și de dureri venite de la mii pământului, dar mai ales cu blajina moștenită din bătrâni cu care se primeau viturile și încăleările „stăpânilor” și cu în veacul acesta avea ceva din miresul al vechilor ieoane cu iobagi în jug și biciu în mână.

Pilda celor din Zimbru e vrednică de și va rămânea un frumos început de luptă mică, luat de o mână de oameni contra proprietății, reprezentată de o parte de ei bogat aristocrat al țării și stăpân a șase milioane, iar de alta de trei sute de țărani ții cu o pădure de cinci sute de hectare, pe prețul unei opintiri obștești de ani îndelungi și muncă amară, pentru a-și câștiga un venit care era singurul mijloc de trai în satul lor.

Fără îndoială, până au ajuns aici, oamenii au făcut încercări amare, mai ales cu ajutorul nostru comitatensă și în genere cu ajutorul sistem legislativ rural al țării, aserit de marei proprietăți iar îndărjirea sabelor și răilor ridicate în vânt săptămâna trecută, numai urmarea unui întreg șir de experimste prin judecățile dela oraș, făcute pentru tirea domnilor, dar nu și pedepsirea lor.

Asupra cazului dăm amănuntele de mai menii săraci, dar einștiți și harnici. Mai opt ani urmașii foștilor iobagi, după sfârșite puterile lor au cumpărat o pădure de opt sute hectare cu o sută mii de coroane, și de

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY”
Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.
Spălare cu aburi.
La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

exploatarea ei le era singurul izvor de venit. La cumpărare s'au izbit însă de un concurent puternic, contele Robert Zselénazky, care încă ar fi vrut să cumpere pădurea; țărani însă i-au luat pe dinainte. Cum însă din toate părțile era înconjurată de proprietățile contelui, acesta nădăjduia să pună totuși mâna pe ea, dacă nu de bună voie, prin teroare. Pădurea era în marginea satului, în Valea Zimbruțului, și un singur drum ducea la ea peste care proprietarul nu putea pune stăpânirea — albia pârâului Zimbruțul.

Contele însă a încheis și drumul și poate ar fi interes și cursul pârâului ce trecea peste moșia lui, numai să poată pune mâna pe pădurea țărănilor români. Aceștia însă nu s'au dat bătuti, ei prin avocatul lor au pornit judecată contra proprietarului, la pretura din Șebeș. Subprefectul însă — om al contelui a respins jalba țărănilor, pe motiv că drumul acesta nu e însemnat pe nici o hartă comunală și nu e pomenit nici în cărțile funduare și i-a condamnat la purtarea cheltuielilor de judecată.

Sentința a fost apelată la comitat — unde mâna contelui nu mai putea ajunge — și aici nimic nu făcându-se dreptate țărănilor, cari au dovedit cu martori că acesta e drumul rămas din părinți și singur care duce prin hotarul Dulcelui până la pădurea cu pricina. Faptul că el nu e notat nici pe o hartă și nu e pomenit nici în cărțile funduare nu însemnează că n'ar fi existat ei chiar din contră, căci e singura linie de comunicație între cele două hotare.

Faptul că n'a fost luat nici în contractul fostilor iobagi cu marea proprietate din 26 Martie 1878 e o dovadă mai mult că pomenirea lui era de prisos, câtă vreme nimeni nu recelama stăpânirea lui exclusivă, și prin urmare nu era nici un motiv de teamă că va fi contestată folosința obștească.

Contele însă n'a ținut cont de această sentință, ei înarmând o ceată de ceauși, i-a pus de strajă la gura pârâului, cu porunca să nu lase pe nimeni să treacă, iar dacă ar încerca să treacă cu puterea, să tragă în el.

Poporul văzând volonțea, s'a adunat cu toată entuziasmul sătească, la sfatul la primărie și văzând că contele atentează de drept la existența lor, au hotărât să-i măsoare cu aceeași măsură. Au plecat deci acasă și punând mâna pe arme, sape și topoare s'au ridicat furtună spre deal, contra sbirilor contelui. Aceștia însă n'au așteptat furia poporului îndărjit ei au fugit din bună vreme, iar valul de oameni, rupând barierele cari încheiau drumul, au intrat în pădure și s'au apucat de lucru.

Căiva dintre ei au venit la oraș și prin avocat au înaintat subprefectului o petiție, cerind măsuri de urgență contra încăleării contelui, căci prea ușor se poate ca țărănimii îndărjita să lăbărască peste el și să-i lăce pofta de ași bate joc de drepturile altora.

n'avem — așa zicând — încă aproape nimic format, avem dreptul, să cinstim așa numai din bun senin cu atari epitețe pe un om, care nu e mai puțin vrednic decât alții? De bună seamă că nu!

Dar oare tânărul de bună speranță, corespondent al „Românului” și inițiatorul acelei scrisori, de ce a fost condus, când a adunat subscrierile? Pe cât se pare, aici miroase a „ambitie și a interes”.

Ca unul, deci, „care și eu fac parte din neamul românesc, nu pot rămâne nepăsător”, am dreptul să mă indignez de acest fapt, și condamnez cu toată hotărârea purcederea greșită a tinerimii, prin care vatămă într'un mod atât de nesocotit „pe un om de omenie”.

De altfel pasul acesta al tinerimei e analog cu acela al unui copil, care văzând doi bărbați luptându-se, se apropie cu un pai în mână, ca să dea și el în unul din ei. Se răstește însă prea tare și... cade pe spate.

De n'ar păți numai și tinerimea așa!

Un student.

600.000 cor. pentru dieceza Gherlei
Citim în „Drapelul”: Foata oficioasă a ministrului de culte „Vállalkozók Lapja” anunță, că s'a prelininat suma de 600 mii de coroane pentru zidirea unui seminar, a unei pedagogii și a unei reședințe episcopalești gr.-cat. române. Lucrările se vor începe cu primăvara anului viitor.

Redacțional. Din cauza îmbulzelii de material, sfârșitul articolului dela „Cronica școlară” din numărul trecut, se va publica abia mâine.

Un politician maghiar — despre dl Goga. Ni-se scrie: Eri, în tren dela Budapesta la Viena am făcut cunoștință cu distinsul publicist și om politic maghiar Heltaí Ferencz. Venind vorba de literatura românească, tovarășul meu de drum a arătat multă predilecție pentru poetul ardelean Octavian Goga, vorbindu-mi cu un profund respect de opera lui nu numai literară, ci și de cea politică. Am înțeles încodată că trebuie să stimăm mai mult de cum suntem obișnuiți, personalitatea lui Goga.

Goga al d-v. — spunea convorbitorul meu — e un talent de întâia forță și e nu numai un mare poet, un bărbat cult la nivelul cel mai înalt al timpului, ci și un profund om politic, ceea ce la vîrsta lui e un lucru rar. Înui dau bine seama, când afirm despre Goga că e și om politic: curentul de idei ce a inițiat, drept să-ți spun, nu numai pe mine, ci și pe tovarășii mei, ne face să tremurăm.

Admitem că Maniu e un remarcabil talent politic, că e născut pentru a face politică, că vorba lui cuprinsă, precisă și impunătoare, uneori îți inspiră temeri serioase, totuși însă el are și defecte de cari pare a nu ținea cont. Goga? Goga e un fel de Faust și noi, din adâncul inimii trebuie să ne bucurăm că nu e între noi în parlament, căci altcum d-voastră ați ști prea multe...

Vă cunoșc încâtva limba, cunosc România de ieri și pe cea de astăzi și te asigur că în deosebi avântul literaturii românești în timpul mai nou deșteaptă admirația mea sinceră. Direcția d-v. politică însă, o condamnez și i-aș recomanda, în special dlui Goga, să se lase de politică...

Aviz dlui A. C. Popovici!

Viena, 23 Decembrie 1911.

R. Damian.

„Să ne deschidem ochii!” D-nul Dimitrie Boar, învățător în Nădab (com. Arad) ne trimite cu acest titlu un răspuns mai lung adresat dlui Iulian Pagubă, învățător în Secodol (com. Arad), răspuns pe care din pricina lungimei regretăm că nu-l putem publica. Dl Boar discută cu multă calmitate și pricepere chestiunea reprezentării învățătorilor în corporațiunile noastre bisericăști și școlare superioare, fixând încodată principiul de multe ori fixat și în ziarul nostru, că în urma cunoștințelor de specialitate și în urma experiențelor bogate, învățătorii pot să aducă un real folos cauzei noastre școlare, dacă le vom da cuvânt în sinoadle și congresele noastre bisericăști. Nu după „titluri” și nici după „ranguri” se bat învățătorii când își cer un loc în corporațiunile noastre superioare, ei ei își manifestă numai dorul de-a contribui cu cunoștințele lor speciale la înălțarea școlilor noastre românești. „Să ne deschidăm ochii!” — și să înțelegem cu toții aceasta. — spune d. Boar și noi n'avem decât curiozitate de deplină aprobare pentru principiile d-sale. Observăm însă, că cu ocazia recente alegeri din Arad acest principiu a fost sacrificat

unor tendințe de ordin prea reprobabil și că triumful principiului reprezentării învățătorilor numai cu arme cinstite se poate realiza, fără jignirea altor principii de luptă națională, de ordin nu mai puțin inferior.

— **Intimpinare.** Primim următoarele rînduri:

Domnule Redactor,

Nu cetese „Românul”, dar un prieten îmi trimite un număr din acest ziar, în care sunt atacat în mod nedemn.

Ziarul dlui Goldiș susține că la ultimele alegeri parlamentare numai eu singur am votat cu candidatul național, iar alegătorii din satul meu cu cel străin, cercând să mă prezinte pe mine ca și când aș fi lucrat împotriva intereselor naționale.

Această afirmație este o minciună și eu îl chem martor pe d. Goldiș, fostul candidat național al cercului, să spună dsa dacă purtarea mea, nu numai la alegerea aceasta, dar la toate alegerile parlamentare, a fost corectă sau nu, din punct de vedere național.

D. Goldiș știe că la ultimele alegeri, alegătorii au fost terorizați și cumpărați într'un mod ne mai pomenit, știe că în vremea alegerilor am fost păzit ziua și noaptea de jandarmi, cari erau tot în urma mea ori unde mă duceam, știe că am fost maltratat și batjocorit de acești jandarmi, toamai pentru atitudinea mea națională, știe că eu toate aceste am strîns vr'o cățiva alegători în jurul steagului național.

Atunci pentru ce mă insultă și-și bate joc de bătrînețele mele nepătate de nici un act împotriva partidului național? Se vede că aceasta-i răsplata ostenelelor și suferințelor mele — pentru Dsa.

Primiți, dle redactor, etc.

Andrei Vățianu.

paroh român în Baia.

Goga în ungurește. Numărul de Crăciun al ziarului ungurese „Budapesti Hirlap” aduce o traducere franceză a poeziei lui Goga „Noaptea”. Traducerea se datorește poetului ungar Révay Károly, care, după cum se știe, a tradus un volum întreg din poeziile maestrului Coșbuc.

Divina comedie și Odisseea în românește. În revista „Flacăra” din București se publică un interviu cu marele nostru poet Gh. Coșbuc, din care scoatem știrea îmbucurătoare că „Divina comedie” a lui Dante și „Odisseea” lui Omer vor apărea anul viitor, traduse complet de distinsul nostru scriitor. Traduceri fragmentare au mai apărut și până acum tot din penca lui Coșbuc, acum ele sunt însă isprăvite în întregime și nu ne îndoiim că întreg publicul nostru așteaptă cu mult interes acest adevărat eveniment literar.

D. Disescu despre Carmen Sylva. Cercul „Analelor” din București și-a inaugurat alături seria conferințelor. D. C. Disescu ilustră conferințiar a vorbit despre: Carmen Sylva și poporul român.

D. Disescu a semnalat mai întâi legăturile de origine care alipește pe Regina României de poporul român, demonstrînd prin numeroase probe cum Carmen Sylva este de origine basarabească. Nu mai puțin puternice sunt legăturile între Suverană și poporul român. D. Disescu a insistat asupra afinităților între geniul poetic al poporului român și geniul poetic al Carmen Sylvei. Aceasta dispoziție într-o idealiza realul și a realiza idealul. Același gust pentru legendele și cântecele populare cari sintetizează marile emoțiuni. Pentru aceasta și găsești în opera Carmen-Sylvei suflul poetic român. Pentru aceasta a tradus Suverana cu o așa de fericită reușită Versurile lui Alecsandri. Ceeace a pus Carmen-Sylva în „Mășterul Manole” e o desvoltare a operii lui Alecsandri, adăugînd partea dramatică din legenda Rinului. Oratorul vorbește deasemenea și de profunda iubire a Suveranei, pentru poporul român, despre care Carmen-Sylva auzise vorbindu-se încă dela vârsta de patrușprezece ani când a cunoscut pe Dimitrie Sturdza. Și mai târziu când l-a pus întrebarea unde ar dori să domnească. Ea răspunde: În România! Era un presentiment.

Suverana și-a manifestat totdeauna dragostea Sa mare pentru poporul român. Și iubirea aceasta s'a tălmăcit în toate chipurile, nu numai în domeniul gândirii ei și al artei.

Cu propriele-i mâni a ilustrat cu frumoase picturi Evanghelia ce a făcut-o dar Bisericii dela

INFORMAȚII.

ARAD, 25 Decembrie n. 1911.

Cum s'au adunat iscăliturile împotriva dlui Goga. Mai primim în chestiune următoarele: Ca răspuns tinerimei române universitare din Budapesta, fie-mi permis a spune, că „Serisoarea deschisă către par. Dr. Vasile Lucaci și d. Dr. Teodor Mihali”, publicată în Nr. 268 al „Românului”, nu e expresia voinței generale a studențimii. Nu! Pentru că subscrierile au fost adunate abia într'o săptămână: multe din ele după discutii aspriase, stoarse aproape cu sila. S'a umblat dela individ la individ. Unii au subscris numai ca să nu se facă de vorba cu colegii, iar alții au refuzat luînd în ris pe cei ce se sileau să „capacite”. Sunt și de aceia, cari după ce au subscris, s'au răzgândit — și și-au retras subscrierea. Ba aș putea spune ceva mai mult...

Nu s'a făcut deci cu consenzul liber al tuturor celor ce au subscris-o. În forma aceea, nu!

Înțeleg și eu, da, și trebuie să înțelegem cu toții, că „Jalba de Domnile Lor, cari au suferit chiar și robie grea pentru neamul nostru” trebuie să avem stîmă și admirație. În devotamentul nostru însă, să nu exagerăm, să nu cădem în pre-ampunime. Să nu aducăm chiar și cu prețul de a vatămă pe alții.

Si ma întreb acum în mîntea mea de băiat tânăr încă: care „leciorul lui Iosif preotul” sa fie condus de „ambitie, vanitate și interese de client” — cum scrie tinerimea — când își publica articolele sale? Si oare avem dreptul noi, cari în comparație cu dl O. Goga

Curtea de Argoș și încă multe alte opere artistice acum mai în urmă, de multe ori lucrute în colaborare cu A. S. R. Principesa Maria.

Ea a încurajat portul național românesc introducându-l mai întâi la balurile Curței, și Ea a inițiatorea admirabilelor și numeroaselor opere de caritate.

Terminând, dl. Disescu spune că iubirea Carmen Sylvei pentru legende, i-a determinat încă de acum numirea, de Regina legendară a poporului român.

— **Un nou roman românesc și o nouă dramă.** La cronică revistei „Flacăra” cetim că distinsul și mult apreciatul scriitor I. Al. Brătescu-Voinești lucrează la un roman care va apare la începutul anului viitor.

Tot din același loc aflăm că cunoscutul scriitor și profesor universitar dela Iași, d. I. Petrovici, a prezentat direcțiunii teatrului național din Iași o dramă cu subiect modern, care se va juca pe scena aceluși teatru în cursul acestei stagiuni. Despre drama dlui Petrovici se vorbește mult bine.

— **Concertul Ferrari.** Tenorul cav. P. Ferrari a dat ieri Duminecă în sala dela „Crucă-Albă”, cu concursul a trei artiști tot italieni, un concert de adio, pentru publicul român, care a avut în deosebite rânduri prilejul să admire cântecul simpaticeului tenor. Artiștii au fost la înălțime. Dintre punctele programului executate toate cu desăvârșire artistică, a impresionat mai mult „Quartetto” din marca operă a lui Verdi „Rigoletto”.

Ținem să ne exprimăm regretele pentru puținul interes al publicului nostru față de acest concert — pentru lipsa lui de condescendență față de tenorul Ferrari, care și-a dat în multe rânduri concursul, gratuit, la festivitățile românești.

— **Tragedia unui funcționar.** Din Viena se comunică: Vineri s'a întâmplat în localitățile regiilor monopolului o tragică întâmplare. Funcționarul Dr. Francisc Keller, aștepta de mult să fie înaintat în serviciu. Credea că cu prilejul noilor înaintări, ce s'au publicat Vineri, va fi și el înaintat. Luând însă Monitorul oficial ca să-și vadă înaintarea, a încercat o crudă decepție, neaflându-și numele între cei înaintați. A început să strige, să alerge, să bată din mâni și picioare și să spargă tot ce găsea în cale. Sărmanul funcționar, — înnebunise.

— **Pâne de 1000 de ani.** Din Stockholm se anunță, că cruditul profesor dela universitate, Schnuttger a dat, cu prilejul săpăturilor de lângă orașul Ljunga, peste o pâne, care după afirmația sa este de cel puțin de 1000 de ani. Pânea e făcintă din făină de mazăre și coajă de arbori măcinată. Era nutrimentul piraiților (Viking) amintiți de legendele nordice. Pânea este tare și de nemistuit.

— **Apărare contra razelor Röntgen.** Se știe că primejdioase sunt razele Röntgen, când lucrează mult și ades asupra pielii. Mulți cercetători și-au pierdut mâinile, etc. și chiar viața.

Drii Reichter și Lenz au găsit un mijloc de apărare: anumite doze de adrenalina (secoasă din secreția glandulelor supra renale sau făcută și prin sinteză) fac ca 14—18 zile poți să te expui la îndoit pe atâta lucrare a razelor fără primejdie.

Se știe că adrenalina îngustă vasele și face partea la care e întrebuințată, nesimțitoare.

— **Un soi de cerbi în stingere.** În Statele Unite și Canada este un fel de cerb (Cervus Canaensis sau Wapiti), amenințat de nemicire ca și bizonul. Pe la 1850 erau câteva milioane de wapiti: Acum doi ani au pierit unii din ei din lipsă de nutreț.

Dar culmea este că lovitura cea mai grozavă lea adus-o societatea secretă „Prietenii Wapitilor” cu milioane de membrii. Au ca semn un colț de Wapiti la pălărie!

Cât era cerbi de aceștia mulți de tot, semnul acesta nu le-a adus nici un rău. Acuma îl stăruie vânând dinți pentru „Prietenii Wapitilor”! Guvernul a oprit uciderea cerbilor; dar vânătoria de dinți îi prind cu juvățul, le scot dinții cu cleștele și-i lasă slobozi, de pier de foame, căci nu au cu ce rumega hrana!

E de crezut că prietenii vor înțelege și vor schimba semnul sau vor purta dinți de Wapiti... de celoid...

x **Cadouri de Crăciun, precum sac pentru dame, de piele, mătasă ori mărăgăritare, garnituri de călătorie, casete de cusut și pentru giuvaericele garnituri pentru manicură și pieptănat, casete pentru parfumuri, oglinzi pentru toaletă, tabachere, portofolii, portmonede și portfolii, binocle, pipe de chiehlambar, parfumuri veritabile franțuzești și englezești, păpuși și bibelouri precum și diferite alte articole se află în mare asortiment, cu prețurile cele mai ieftine în prăvălia Juliu Hegedüs Arad, Piața Andrassy 15.**

x **Anton Petroff, succesorul Ioan Wonka, Timișoara-Cetate, str. Szilagy 13.** Atragem atenția On. publicității asupra inseratului firmei de mai sus din numărul nostru — care desface cele mai bune piecane, ale diferitelor fabrici stroine, renumite. Recomandăm această firmă ca demnă de încredere.

x **Dacă vrei să bei ceai ieftin, poți să încerci, căci litru de rum englezesc și o cutie de ceai costă numai 2 cor. Un litru de esență pentru diferite licheururi 50 fil., un litru esență de rachiu 20 fil. și un litru esență pentru rum 40 fil.**

Preservative pentru bărbați și dame bucata 40 fil. Tegături pentru vătămătură, pentru burta precum și

alte articole ce se țin de branșe se află la drogueria „Juger” alui Fekete Mihály, Marosvásárhely. P. Széchenyi. Comandele peste 10 cor se trimit franco.

x **Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. F. Kas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenul de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examen de avocat și de magistrat. În 3 luni câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, de dorit ca toți cei interesați să se adreseze prin binatele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

POȘTA REDACȚIEI.

I. M. Bucium Isbită. Ne pare bine că și frumoșii noștri munți sporesc ostașii adevărului.

Chereluș-Cluj-Mărcuța. De ce nu răspunde la somările din „Românul” în chestia articolului nostru „Consecvența în materie politică”? Articolul nostru a apărut la 5 (18) Septembrie 1911, somarea ni-se adresează la 3 (16) Decembrie 1911.... Vom răspunde deci și noi la anu... când va răspunde și d. Dr. Teodor Mihali la somările ce i-le-am adresat. Dacă vom ținea și atunci de cuviință să răspundem la... fleacuri.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

**Cine vrea să cumpere
vițe americane**

„RIPARIA PORTATIS”

pentru altoit, să se adreseze preotului Petru Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

181

RĂȘBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Prințul nu sufla și oamenii sufocau în acea atmosferă nemșcată; ei înaintau cu nasul și gura legate cu o batistă. Când intrau în vre-un sat, ei năvăleau la puț și se băteau pentru apa pe care o beau până la nămol.

Prințul Andrei comanda un regiment, și era adânc preocupat de buna stare a oamenilor săi, precum și de ordinea ce avea de dat ori de primit. Incediul din Smolensk și părăsirea orașului, constituia o epocă în viața prințului Andrei. Noul sentiment de mânie în contra inamicului îl silea să-și uite propria sa durere; el veghia la întreținerea oamenilor săi și se purta blând cu dâșii. Ei îl numeau „prințul nostru”, erau mândri de el și-l iubeau.

Dar el nu era bun și blând decât față de oamenii regimentului său, căci ei erau noi pentru dâșul și nu cunoșteau nimic din trecutul său. De îndată ce intra în atingere cu vre-unul din foștii săi camarazi din statul major, el devenea batjocuritor, disprețuitor și răutăcios.

De când Smolenskul fusese părăsit, acest oraș care, după dâșul putea și tebuia să reziste și de când tatăl său bolnav era silit să plece la Moscova, lăsând scumpul său domeniu pe mâna jefuitoarelor, prințul Andrei vedea totul în negru; de aceea se simțea fericit de a se ocupa de regimentul său.

La 10 August, coloana din care făcea parte și regimentul lui, trecu aproape de Lyssingori. Cu toate că prințul Andrei nu avea nici o treabă acolo, dar grație obiceiului său de a-și înteti durerea, el se hotărî să viziteze acea localitate. El dete porunca să se pună șeaua pe cal și o porni la drum.

Lângă eleșteul unde, de obicei, zeci de femei spălau rufe, tot vorbind între dâșele, prințul Andrei nu mai văzu pe nimeni, iar pluta pe care ele stau de obicei, era pe jumătate afundată în apă și plutea în mijlocul eleșteului.

Lângă poarta deschisă, iar nu se afla nimeni. Pe aleele grădinei creștea iarba, iar în parcul englez vacile și viteii pășteau în libertate. Geamurile serelor erau sparte și plantele se useau în ghivecele lor răsturnate. Gardul livezilor era rupt iar prunele smulse cu crengi cu tot.

Prințul Andrei se apropiă de casă. Mai mulți tei erau tăiați, iar o iapă bălană cu mânzul ei alergau printre trandafirii de lângă casă, ale cărei uși și ferestre erau închise, iar obloanele trase. În catul de jos o fereastră era deschisă; un ștrengar, la vederea prințului Andrei, dete fuga în casă.

Alpatici rămăsese singur la Lyssiguri și își petrecea vremea cetind „Viața sfinților”. El eși grăbit din casă ca să-l întâmpine pe prințul Andrei; avea ochelarii pe nas, și îndoiindu-se dela mijloc, sărută plângând genunchii tânărului său stăpân. Dar îi fu rusine de slăbiciunea sa și întorcându-se cu eiudă, îl puse pe prințul Andrei în curent cu situația de acolo. Toate obiectele de preț fuseseră transportate la Boguciarovo. Fânul și grâul foarte îmbelșugate în acel an fuseseră luate de soldați. Mojiicii erau ruinați; cei mai mulți din ei plecaseră — numai un mic număr rămăsese pe loc.

— Ați băgat de seamă de sigur pagubele pricinuite grădină; mi-a fost cu neputință a le împiedeca, zise Alpatici cu tristețea. Trei regimente au trecut pe aici, mlales dragonii; am însemnat numele comandantului și să fac plângere.

— Dar tu ce ai de gând? Vrei să rămâi aici ca să aștepti sosirea dușmanului? întrebă prințul Andrei.

Alpatici îl privi câțva pe stăpânul său, apoi rîde când, cu un gest solemn, brațul spre cer:

— Dumnezeu să mă ocrotească; facă-se voința lui.

— Ei bine! rămâi sănătos, rosti prințul Andrei, plecându-se spre Alpatici. Te sfătuiesc însă ca înainte de a pleca, să iei cu tine ce o fi mai de preț; și tot luma să facă astfel.

Alpatici cuprinse plângând cu hohote piciorul prințului Andrei. Prințul îl dete binisor la o parte, și din pînteni calului se îndreptară la galop.

Pe la ceasurile două după amiază, prințul Andrei își ajunse regimentul care făcea haltă în apropierea de zăgazul unui lac.

Soarele, care avea înfățișarea unui glob roșu la conjurat de pulbere, îi ardea spinarea prin redingota sa cea neagră. Colbul plutea mereu deasupra mulțimei sgomotoase de soldați. Nici o adiere de vânt. Trecu zăgazul, prințul Andrei simți răcoarea apei și simț o dorință vie de a se scâldea în eleșteu, ori cât de mult bure ar fi fost apa. El privi eleșteul de unde se înălțau risete și chemări. O apă groasă și mlaștină, acoperită cu plante acvatice se revârșea peste zăgaz din pricina mulțimeii de soldați ce umpleau locul. Prințul privi câteva clipe trupurile albe, cu gâtul, fețele și brațele cărămizii ale soldaților. Și toată mulțimea aceea de carne omenească bălăcea în eleșteul mocirlos, ca niște pești în plasă.

(Va urma.)

EISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

KÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Árassy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«).

TIMBALE

cu organism pa-
tentat de oțel, dând
sunete rezonante și
foarte plăcute, —
se pot câștiga și pe
raie. — Gramo-
foane cu plăci ar-
tistice, — vioare,
flaute, harmo-
nici ș. a. — Numeroase distincții și medalii pri-
mite ca răsplătă. Inventatorul pedalului modern
al organismului de oțel. Catalog trimis gratis.

Mogyórossy Gyula,

kir. szab. hangszergyár.

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

Gruber Dezső,

magazin de pălării și articole
de modă pentru bărbați.

Cluj-Kolozsvár

Colțul str. Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul Fészl.

Noutăți în diferite soiuri de

pălării

pentru domni și copii, albituri, cravate
și toffelul de articole. Prețuri solide.
Serviciu conștiințios. — Comandele
din provincie se execută prompt și
— francate în cel mai scurt timp. —

Atelierul de dentistică

Radu Novák.

Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința
on. public românesc, că la 1 No-
vembre a. c. mi-am mutat atelierul
meu de dentistică în

Szabadság-tér Nrul 5.

unde îl voi mări și aranja după
cerințele cele mai moderne. :: —

Cu toată stima:

RADU NOVAK.

In atenția pomicultorilor!

Ofer alioi de pruni bosniaci ca
»Balkanska Carica« (Regina bal-
canului) și »Kraljica Bosne« (Re-
gina Bosniei). — Altoiul de 2—3
ani cu coroană admirabilă e cel
mai bun din diferitele soiuri de
pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și
foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August,
când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fa-
bricarea țuicel și a sligovițului. — Prunii mei nu
sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca
de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade
frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost
premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din par-
tea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din
Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu me-
dalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900
cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară
din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu
medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,

mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Blănării !!!

precum: boauri (muff)
tocuri de picioare, —
Jachete, după croiu
englez și francez, ber-
letuieli cu lână, etc.
Reparări și transfor-
mări bune și ieftine
se pot câștiga la

Nicolae Gruția,
blănar
Temesvár-Josefstadt,
Hunyadi-út 9.

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou pro-
duct igienic pentru
curățirea și infru-
musețarea feței. —
Înlătură petele gal-
bine, bubele prici-
nulte de infierbân-
țeli, sgrăbunțe și alte
necurătenii de piele.

Crema aceasta ziua
se poate folosi mult
mai cu succes.

1 teglă 1 coroană.

„Ianer“ pudră. E non plus ultra pudref. Bună la
baluri, saloane și de zilnic folos,
care acopere încrețurile și e cu totul nesticăcioasă. În
culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer“ apă pentru gură Bună pentru dinții
scorburoși și gin-
geii barejeși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă
cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer“ esență pentru păr Excelentă pentru
înlăturarea mă-
treței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„Ianer“ pomadă pentru creșterea părului. 1 te-
glă 2 coroane.

„Ianer“ vâpseală pentru păr pentru a colora în
negru, brunet ori
în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e exchisă
La comande să se noteze că părul încăruntit în ce culoare
să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„I a n e r“ apă care face părul blond

Pentru a văpsi în timp scurt, în băi, auriu, părul blond,
roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele
lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se
pot câștiga la

Farmacia „Maria ajutătoare“ alui Rudolf
Ianer, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 70.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de
4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65
ani, rămânând procentele aceleași.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea
mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu
abur, benzin și olei, mașini de semănat și
și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă pre-
țurile cele mai convenabile cu plătire în rate.

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini,
motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez lu-
minare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comerclală.

Palmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13.

Réthy și Schreithofer

fabrică de cărnățării și mezeluri.

Instalațiuni electrice.

Déva, (Piața principală).

Recomandă carne proaspătă de vită,
porc, vițel, oaie și miel, carne de porc
afumată, cărnățării, slănină și unsoare
în gros și în detail. La dorință liferează
unsoare topită în vase proprii. — Cum-
părătorilor vechi dă scădere la preț.
Serviciu prompt! — Cereți catalog!

Am onoare a aduce la cunoștința
Onoratului public călător, că am des-
chis în Seghedin (Szeged) hotelul

Grand Hotel Royal

Stau la dispoziția publicului 80 de
camere confortate cu încălzire cen-
trală și apaduct.

La gară și dela gară circulă
automobilul.

Pentru comportajul publicului pasa-
ger, este în hotel instalație proprie
de spălat cu aburi. — Prețuri ieftine.

Cu stima:

Dávid Sándor,

proprietarul restaurantului dela gară și pro-
prietarul „Grand Hotel-ului Royal“.

Îți place să porți totdeauna haine curate?

Atunci cumpărați »Cassetta miraculoasă«, fabricația mea proprie, cu ajutorul căreia, cureți orice pată de pe haină, de culoare cât de sensibilă, precum pete de cerneală, poame, cafea, vâpșeli etc. »Cassetta« aceasta nu este ca obiect de reclamă, ci rezultatul unor încercări de 35 ani. Este bine venită pentru orice familie, care ține la curățenie. — Costă 5 Coroane și ține ani întregi. Se poate cumpăra numai dela fabrica chimică:
GUSTAV SOLINGER,
Brassó, Strada Cimitirului Nrul 5.

P. Bittenbinder

colorator de mătăsuri, curățitor chimic de haine și spălător.

Timișoara — Temesvár.

Centrala: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárvaros, Fő-utca 27. sz.

Curăță și colorează, chimic, orice haine de dame, domni și copii, perdele, pânzături și îmbrăcăminte de mobile. — Apoi spală și calcă orice fel de albituri, gulerc și mangete. Comande din provincie se fac prompt. Costume bărb. curăț chimic cu 3 cor. Fărbuește totfelul de tort în diferite colori.

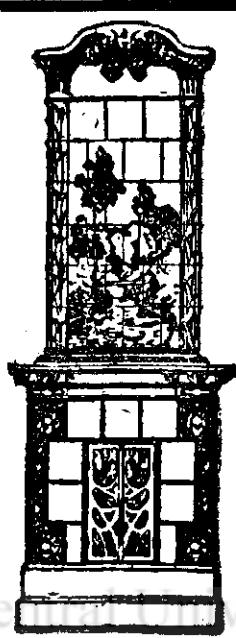
Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpuțar,
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuți de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinătate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

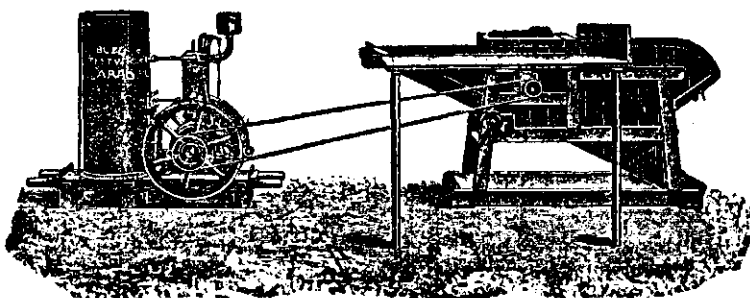
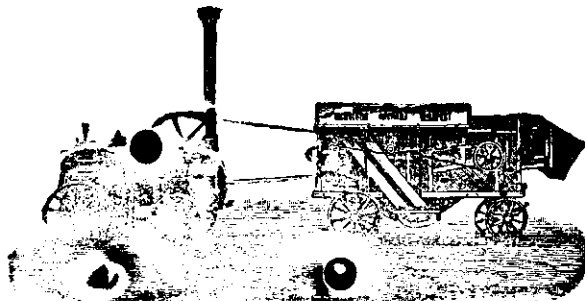
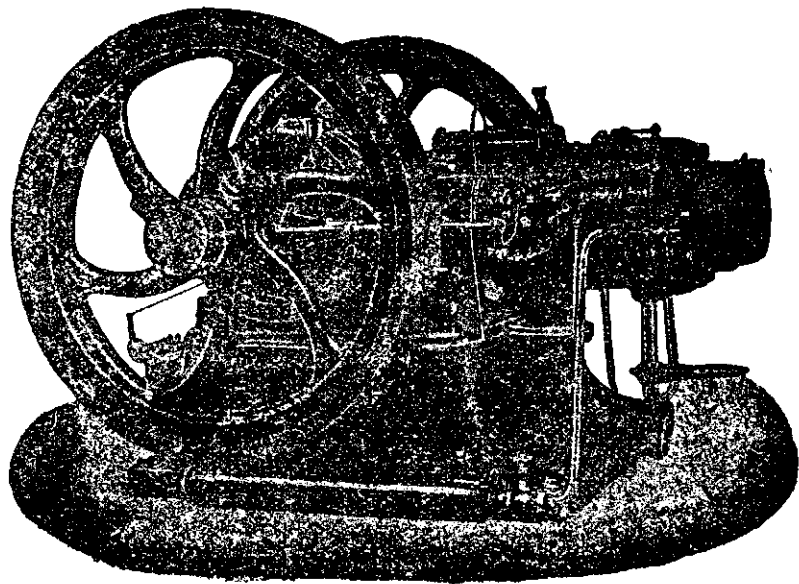
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. (Casa proprie)

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și totfelul de mașini agricole, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor și totfelul de motoare cu benzin, cu oleiu brut și motoare sugătoare cu gaz, arangem mori cu motoare cu prețurile cele mai moderate și cu plătire în rate.

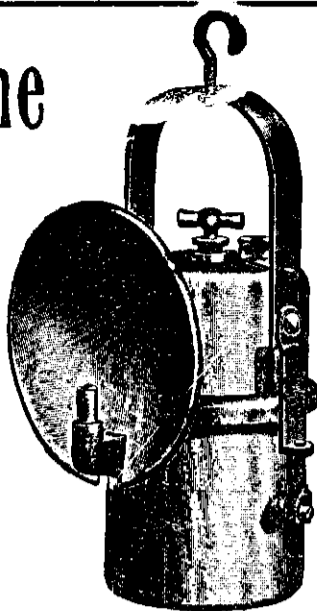
Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,
fabrichează

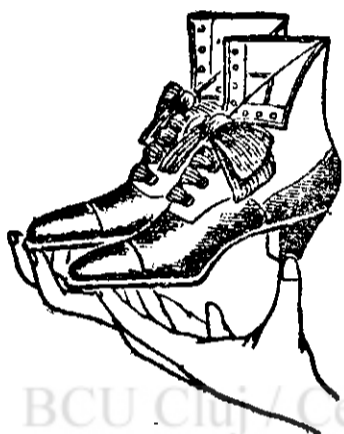
Bartos Zoltán

fabricant de lampe,
Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mâna în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copii. *Galoși, ghete toamade și pentru gimnastică.* Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare ne-regulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Damele cari voiesc să fie svelte,
încerce corsetele mele

„Neuester Schnitt”

necesare la costumele »Princes«
și »Directoire«.

CORSETE

după măsură, precum și reparaturi
se fac în acuratețe.

Gustav Zimmermann
Sibiu-Nagyseben,
Grosser-Ring, 1. în etaj.

Bumbera István,

croitor civil și preoțesc,
croitorul preoțimel greco-ort.

Oradea-mare — Nagyvárad.

Edificiul Baza ului (partea spre teatru). Telefon 869.

Sezonul de toamnă și iarnă!

Au sosit stofe moderne, englezești,
scoțiene și indigene, calitatea cea mai
bună. Costumele croială modernă, și
lucrate cu mult șic. Prețuri moderate.
Lucru cu mare atențiune. Singurul de-
pozit de articole preoțești și bisericești.

In 1904 a câștigat dela so-
cietatea din Budapesta a
vâpsitorilor auritorilor și
lăstăuitorilor diplomă. —

Taferner Antal

auritor de biserici și saloane
Versecz, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului
aurire și reparare, iconostase, altare,
s. mormânt, acoperiș de turnuri, aran-
jamente bisericești apoi pregătirea tuturor
lucrărilor de bransă aceasta precum și re-
pararea și vopsirea de nou a monumentelor
deasemenea și orice icoane bisericești.
La dorința pregătesc prospect; pentru
vederea lucrărilor în provincie merg pe
— — — speșele mele proprii. — — —
Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

Leitner Sándor

mechanic și electrotehnic
Cluj—Kolozsvár,
Strada Deák Ferencz Nrul 30.

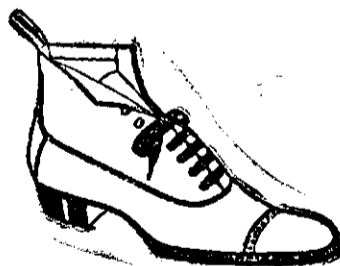
Vinde și repară pe lângă prețuri mo-
derate: case de bani, biciclete,
mașini de cusut, gramafone
și mașini de scris. — Primește
ori-ce muncă de bransă, precum: în-
troducerea soneriilor, a lumini de
electrice și a diferitelor motoare.

Cei cari au lipsă de ghete să se adreseze
prăvăliei nou aranjate de ghete alui

Nicolae Lung,

Pancsova, Strada Gizella (Mészáros).

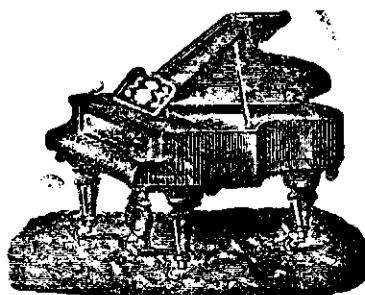
Asortată conform cerințelor moderne
unde se află de vânzare ghete lu-
erate în atelierul propriu, pentru
bărbați, dame și copii, executate
elegant și trainic, cu prețuri mode-
rate. Lucrează ghete după măsură,
în timp scurt, execuție elegantă și
prețuri ieftine. — Pentru picioare
defectuoase ghete speciale!

Telefon Nr. 557.

Petrof Antal succesor Wonka János

fabrică de plane cesar regale
Temesvár-Józsefváros.

Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 13.

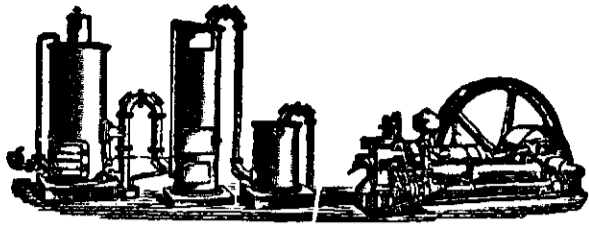
Liferează:

PIANE și PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și
execuție promptă.

Profesorii și instructorii de muzică pri-
mesc favor cuvenit.

Catalog ilustrat la dorința trimit gra-
tuit și porto franco.

Garnituri de îmblătit cu benzină și ulei, motoare de benzină, ulei și gaz.

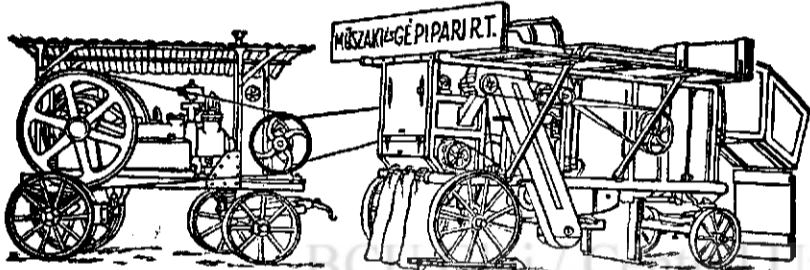
Construcție de mori:

mori de rijnit și măcinat, teacuri de ulei, instalații de apeduct, fântâni, pompe de toffelul. Prețuri ieftine, condiții favorabile, garanții desăvârșite. Lămuriri specialiste, proiect de cheltuieli și preț-curent se trimit gratis și franco.

Societate pe acții pentru industria tehnică de mașini.
Műszaki- és Gépipari Részvénytársaság,
Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

Reprezentantul pentru Arad și provincie:

LENGYEL GYULA,
atelier de motoare și mașini
Arad, (Hal-tér) Szentpál-u. 1.

Ghete originale rusești

pentru noroiu (imală) și zăpadă se află în cantitate mare la filiala fabricii de ghete

MOSKOVITS

Arad, Szabadság-tér 18.

Prețuri
unanime

Cor.

10.—

13.—

17.—

22.—

G H E T E
s i
C I Z M E
N E P A T R U N S E
D E
A P A

ARAD, Szabadság-tér 18.

AFLI LA NOI

cel mai bogat asortiment de diferite articole cu prețuri ieftine. Vizitează negreșit prăvălia noastră unde vei afla frumoase lucruri pentru

DARURI DE CRĂCIUN

ARTICOLE DE GALANTERIE:

Mese pentru flori
Mese pentru fumat
Rame pentru fotografii
Etagere de tot felul
Garnituri p. masa de scris
Garnituri pentru fumat
Machete de teracotă
Vase pentru flori
Bibelouri
Cassete în color
Articole japoneze
Bricege
Aparate de ras
Artificii
Lampe electrice de bu-
zunar.
Cofere
Corfe

Săculețe pentru dame
Portmonaide
Necesaires
Articole de toaletă
Oglinzi de tot felul
Articole pentru turiști
Bastoane
Articole de lux.

BIJUTERII
de toată categoria,
lanțe, cercei, ace,
COLIERE
cu ametist în argint
»ANTIK«
bijuterii moderne.

Trăsorele pentru copii.
— JUCĂRII. —

■ Mare magazin. ■ Prețuri ieftine.

ARTICOLE DE MODĂ:

BLUZE
ROCHII
JUPOANE
COSTUME
PARDESII
ȘORȚE diferite calități
RUFEE DE DAME
JACHETE
PALTOANE
CHERETE
BONETE
JABOTS-URI
CORDOANE

EVENTAILLE
PLEDURI
RUFĂRIE DE TRICOT
CIORAPI.
PRODUSE PROPRIE.

ARTICOLE DE
MODĂ PENTRU
BĂRBAȚI, — CĂ-
MĂȘI, GULERE,
CIORAPI, CRA-
VATE, BATISTE.

■ Nu-i obligament de-a cumpăra!

MARE ASORTIMENT DE GHETE.

Marca: «SALAMANDER» cea mai bună fabrică de ghete din întreaga lume, p-ntru domni și dame: Cor. 16-50. — Preț de unitate Cor. 20-50.

Marca: »MARA«, ghete pentru domni și dame, sistem nou Cor. 13-50.

Ghete pentru vânat și turiști.
Ghete pentru patinat și săniuș.
Ghete pentru dans.
Ghete călduroase de cast. Camașine.
Galoși și șoșoni.

KAUFHAUS M. BRECKNER

Hermannstadt. SIBIIU. Nagyszeben